

KOHTUJURISTI ETTEPANEK

NIILO JÄÄSKINEN

esitatud 8. septembril 2011¹**I. Sissejuhatus**

1. Oma apellatsioonkaebuses palub France Télécom SA (edaspidi „France Télécom”) tühistada Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu 30. novembri 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-427/04 ja T-17/05: Prantsusmaa ja France Télécom vs. komisjon (EKL 2009, lk II-4315, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”),² millega kõnealune kohus jättis rahuldamata Prantsusmaa (kohtuasi T-427/04) ja France Télécomi (kohtuasi T-17/05) tühistamishagi komisjoni 2. augusti 2004. aasta otsuse 2005/709/EÜ peale, mis käsitleb Prantsusmaa poolt France Télécomile antavat riigiabi [teatavaks tehtud numbri K(2004) 3061 all] (edaspidi „vaidlusalune otsus”).³

2. Käesolev kohtuasi on seotud France Télécomi staatuse muutumisega telekommunikatsioonisektori liberaliseerimise raames ja

tõstatab küsimused, mis käsitlevad soodustuse tuvastamist maksumeetmete kontekstis ning õiguskaitset, mida antakse ebaseaduslikuks riigiabiks osutunud maksumeetmest kasusaajatele.

3. Kuni 1990. aastani kuulus France Télécomi tegevus Prantsuse ministère des Postes et Télécommunications (PTT) (posti- ja telekommunikatsiooniministeerium) ühe teenistuse juhtimise alla. France Télécom loodi alates 1. jaanuarist 1991 *sui generis* avalik-õigusliku juriidilise isikuna 2. juuli 1990. aasta seadusega nr 90-568 posti- ja telekommunikatsioonivaldkonna avalike teenuste korralduse kohta (loi n° 90-568 relative à l'organisation du service public de la poste et des télécommunications).⁴ Vastavalt 26. juuli 1996. aasta seadusele nr 96-660 riigiettevõtja France Télécom kohta (loi n 96-660 relative à l'entreprise nationale France Télécom)⁵ muudeti France Télécom alates 31. detsembrist 1998 riigi osalusega äriühinguks, mille kapital kuulus käesoleva kohtuasja aluseks olevate asjaolude toimumise ajal otseselt või kaudselt rohkem kui 50 % ulatuses riigile. Seega reguleeris France Télécomi tegevust seadus nr 90-568 ning lisaks kehtis tema suhtes – niivõrd, kui võrd see ei olnud nimetatud seadusega vastuolus – aktsiaseltside kohaldatav õigulik regulatsioon.

1 – Algeel: prantsuse.

2 – Arvestades asjaolu, et vaidlustatud kohtuotsus tehti 30. novembril 2009, on asutamislepingu sätetele viidates järgitud enne Euroopa Liidu toimimise lepingu jõustumist kehtinud numeratsiooni.

3 – ELT L 269, lk 30.

4 – JORF, 8.7.1990, lk 8069.

5 – JORF, 27.7.1996, lk 11398.

II. Õiguslik raamistik

4. Määrus (EÜ) nr 659/1999⁶ võeti vastu selleks, et kodifitseerida Euroopa komisjoni välja arendatud ja kujundatud EÜ artikli 88 kohaldamise järjekindlat tava, eesmärgiga suurendada läbipaistvust ja õiguskindlust. See jõustus 16. aprillil 1999.

5. Määruse nr 659/1999 põhjendus 14 sätestab, et „õiguskindluse tagamiseks on vaja ebaseadusliku abi suhtes kehtestada 10-aastane aegumistähtaeg, pärast selle möödumist ei tohi tagastamist nõuda”.

6. Määruse nr 659/1999 artikkel 15 sätestab:

„1. Komisjonil on õigus abi tagasi nõuda kümne aasta jooksul.

2. Tähtaja kulg algab päevast, mil abisaajale antakse ebaseaduslikku abi kas individuaalse abina või abikava raames. Igasugune komisjonipoolne või komisjoni nõudmise peale liikmesriigipoolne ebaseadusliku abiga seotud tegevus katkestab nimetatud tähtaja

kulgemise. Katkenud aegumistähtaja kulg algab iga kord uuesti. Tähtaja kulg peatub ajaks, mil komisjoni otsus on arutusel Euroopa Ühenduste Kohtus.

3. Abi, mille suhtes aegumistähtaeg on möödunud, loetakse olemasolevaks abiks.”

III. Vaidluse aluseks olevad asjaolud

A. Siseriiklikud õigusnormid, mis määravad kindlaks France Télécomi suhtes kohaldatava maksustamiskorra

1. France Télécomi maksustamine ettevõtlusmaksuga. Ettevõtlusmaksu üldkord⁷

7. Nagu on kokkuvõtlikult kirjeldatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 16–24, on

6 – Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrus (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339).

7 – Ettevõtlusmaks kehtestati 29. juuli 1975. aasta seadusega nr 75-678, millega kaotati endine teatud äritegevuse suhtes kohaldatav maks ja kehtestati ettevõtlusmaks (loi n° 75-678 supprimant la patente et instituant une taxe professionnelle (JORF, 31.7.1975, lk 7763)).

ettevõtlusmaks kohalik maks, mis on reguleeritud seadusega ning mis on kodifitseeritud üldises maksuseadustikus (code général des impôts). Ettevõtlusmaksu tasuvad igal aastal need füüsilised ja juriidilised isikud, kes on vastava aasta 1. jaanuaril hõivatud mittepärgalise kutsealase tegevusega. Ettevõtlusmaks määratakse vastavalt maksejõulisusele maksukohustuslasele, mida hinnatakse majanduslike kriteeriumide alusel, arvestades nende tegevuse mahtu maksu koguva omavalitsusüksuse territooriumil.

8. Järelikult on ettevõtlusmaks maks, mille baasiks ei ole mitte ettevõtja tegevuse tulemusena saadud tulu, vaid selleks on see suhtosa maksukohustuslase tootmisfaktoriite – kapitali ja töö – väärtusest, mida maksu tasumise eest vastutav ettevõtja kasutas käesoleva kohtuasja aluseks olevate asjaolude toimumise ajal igas kommunis, kus maks oli kehtestatud.

9. Aastate 1994–2002 kohta kehtestatud maksukohustuse osas on ettevõtte tulumaksuga maksustatud juriidiliste isikute puhul on ettevõtlusmaksu maksubaasiks maksukohustuslasel ettevõtluse jaoks võrdlusperioodil kasutada olnud materiaalse põhivara tarbimisväärtus ning vastav proportsionaalne osa asjassepuutuval ajavahemikul makstud töötasudest. Eespool mainitud asjassepuutuvaks ajavahemikuks on juhtudel, kui majandusaasta langes kokku kalendriaastaga, maksustamisaastale eelnevale aastale eelnev aasta, või, kui see ei langenud kokku kalendriaastaga, siis majandusaasta, mis on lõppenud maksustamisaastale eelnevale aastale eelnenud aastal.

10. Ettevõtlusmaks kehtestatakse igas kommunis, kus maksu tasumise eest vastutav isik omab ruume või maad, võttes aluseks seal asuva või sellega seotud vara tarbimisväärtuse ning töötajatele makstud töötasu.

2. France Télécomi suhtes kohaldatavad õigusnormid

a) Üldisest maksuõigusest tulenev maksukohustuse põhimõte

11. Seaduses nr 90-568, mille alusel loodi France Télécom, on ette nähtud maksustamisalased erisätted. Kui välja arvata teatud erandid, on France Télécomil põhimõtteliselt kohustus tasuda kõiki neid riiklikke ja kohalikke makse, mida on kohustatud tasuma samas valdkonnas tegutsevad eraõiguslikud ettevõtjad.

b) Kindlasummaline maks

12. Kuni 1. jaanuarini 1994 oli France Télécom kohustatud tasuma vaid neid makse, mis on tegelikult riigi kanda. Järelikult ei kehtinud tema suhtes ei ettevõtte tulumaksu ega kohalike maksude, sh ettevõtlusmaksu

tasumise kohustus. Vastutasuna pidi France Télécom aastate 1991–1993 osas tasuma riigieelarveseadusega (loi de finances) igaks aastaks kindlaks määratud kindlasummalist tasu summas, mille baasiks – enne iga-aastast kohandamist – on summa, mis nähtub 1989. aasta telekommunikatsiooni lisaeelarvest.

15. Maksutulu pidi minema riigile või, mis puudutab summat, mis ületab aasta 1994 eest tehtud makset ning mida igal aastal tarbijahinnaindeksi alusel kohandatakse, siis Fonds national de péréquation de la taxe professionnelle'ile (riiklik ettevõtlusmaksu fond).

16. Ettevõtlusmaksuga maksustamise erikord, mis oli ette nähtud ilma ajalise piiranguta, kaotati 2003. aasta riigieelarve seadusega.⁸

c) Maksustamise erikord alates aastast 1994

13. Maks, mille puhul maksubaasi väljaarvutamisel kasutati üldises maksuseadustikus ette nähtud üldreegleid, määrati kindlaks omavalitsusüksuste poolt eelneval aastal vastu võetud määrade alusel saadud riikliku kaalutud keskmise määra alusel. Lisaks kohaldati France Télécomile haldamiskulude osas 8 % asemel 1,9 % maksumäära.

B. Haldusmenetlus, mis eelnes vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisele

14. Selles osas margin kohe ära, et ettevõtlusmaksu koguvad riigi maksuhaldurid, mitte asjaomased omavalitsusüksused. Summad, mida riik kogus eespool nimetatud haldamiskulude eest, olid ette nähtud nende kulutuste katteks, mida maksuameti teenistused kannavad seoses maksude väljaarvestamise ja ettevõtlusmaksu kogumisega omavalitsusüksuste jaoks.

17. Omavalitsusüksuste ühendus, mis on loodud France Télécomi ja La Poste ettevõtlusmaksu tagasiviimiseks üldkohaldatava maksuõiguse reguleerimisalasse, esitas 13. märtsil 2001 komisjonile kaebuse, mille kohaselt kujutab maksustamise erikord endast ühisturuga kokkusobimatut riigiabi. Kaebaja viitas eeskätt maksutulu kaotusele, mida teatud kommunides põhjustab riikliku kaalutud keskmise maksumäära kohaldamine.

⁸ – Vt 30. detsembri 2002. aasta seaduse nr 2002-1575 2003. aasta riigieelarve seaduse kohta (loi 2002-1575 portant loi de finances pour 2003 (JORF, 31.12.2002)) artikkel 29.

18. Komisjon otsustas 28. juunil 2001 avada selle kaebuse alusel maksustamise erikorra osas esialgse uurimismenetluse ning saatis Prantsuse Vabariigile seda puudutava teabenõude.

et France Télécom oli sel perioodil tasunud makse ülemäära 1,7 miljardi euro ulatuses, arvestamata maksusumma kohandamisi.

C. Vaidlusalune otsus

19. Komisjon tegi 30. jaanuaril 2003 otsuse algatada EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud ametlik uurimismenetlus, mis puudutab eeskätt France Télécomi vabastamist ettevõtlusmaksust aastatel 1991–1993 ning maksustamise erikorda. Komisjon märkis algatamisotsuses, et hinnanguliselt on France Télécomile antud soodustuse suuruseks umbes 1 miljard FRF aastas alates aastast 1994 (punktid 73 ja 74). Algamisotsus avaldati 12. märtsil 2003.⁹

21. Komisjoni liikmete kolleegium kiitis 19. ja 20. juuli 2004 oma 1667. istungil heaks otsuse eelnõu, millega nenditi, et France Télécom on saanud maksustamise erikorrast tulenevalt aastatel 1994–2002 riigiabi, ning tegi konkurentsivaldkonna eest vastutavale volinikule ülesandeks võtta presidendiga kooskõlastatult vastu otsuse lõplik prantsuskeelne – st autentne – versioon.

22. Komisjon võttis 2. augustil 2004 vastu vaidlusaluse otsuse, mis tehti Prantsuse Vabariigile teatavaks 3. augustil 2004.

20. Prantsuse ametiasutuste ja komisjoni vahelise suhtluse käigus esitas Prantsuse Vabariik 5. juuli 2004. aasta faksiga uue hinnangu – rõhutades samas oma hinnangute ligikaudsust –, mis puudutas aastatel 1991–2002 France Télécomi suhtes kohaldatud ettevõtlusmaksu režiimi finantstagajärgi. Sellest uuest hinnangust, mille puhul oli aluseks võetud France Télécomi poolt aasta 2003 osas ettevõtlusmaksuna tasutud summa, nähtus,

23. Komisjon asus vaidlusaluses otsuses esmalt seisukohale, et kindlasummalist maksu, mis oli ette nähtud aastateks 1991–1993, võis käsitleda samade aastate osas tavapäraselt makstava ettevõtlusmaksu asendusena. Sel perioodil kehtinud vabastus ettevõtlusmaksu tasumisest ei olnud seega riigiabi (vaidlusaluse otsuse põhjendused 22–33 ja 53).

24. Seevastu on komisjon seisukohal, et aas-tatel 1994–2002 kehtinud maksustamise eri-korra kaudu anti riigiabi, mis seisnes erinevu-ses selle maksu, mida France Télécom oleks pidanud maksuma üldises maksuõiguses ette nähtud korras, ja tema poolt tegelikult ette-võtlusmaksuna tasutud maksete vahel (edas-pidi „vähemmakstud maksusumma”). See uus abi, mida rakendati ebaseaduslikult, on pealegi ühisturuga kokkusobimatu. Järelikult tuleb see tagasi nõuda (vaidlusaluse otsuse põhjendused 34–53).

25. Komisjon on maksustamise erikor-ra kvalifitseerimist riigiabina põhjendanud järgmiselt.

26. Esiteks tõi komisjon välja põhjused, miks ta leiab, et Prantsusmaa ametiasutuste argument, mille kohaselt kompenseeris aas-tatel 1994–2002 saadud soodustust rohkem kui küllaldaselt kindlasummaline maks, mida France Télécom oli kohustatud tasuma aasta-tel 1991–1993, tuleb tagasi lükata (vaidlusalu-se otsuse põhjendused 35–41).

27. Teiseks asus komisjon seisukohale, et vähemmakstud maksusumma kujutab France Télécomi jaoks soodustust, mis anti ressursssidest, mis oleksid pidanud laekuma

riigieelarvesse, ning on seega riigiabi (vaid-lusaluse otsuse põhjendus 42).

28. Kolmandaks on komisjon vaidlusaluse otsuse põhjendustes 43 ja 44 märkinud, et ta ei saanud riigiabi andmist tuvastava otsuse tegemise staadiumis võtta France Télécomi saadud soodustuse puhasväärtuse kindlaks-määramisel arvesse Prantsuse Vabariigi ar-gumenti, mille kohaselt tuleks arvestada et-tevõtte tulumaksu maksubaasi vähenemist, mis tulenes sellest, et ettevõtlusmaksuna tuli tasuda suuremaid summasid.

29. Neljandaks, lükates tagasi Prantsuse Vabariigi argumendid, mille kohaselt ei saa kõnesolevat abi tagasi nõuda, kuna kohalda-misele kuuluvad määruse nr 659/1999 artik-lis 15 ette nähtud aegumist reguleerivad sät-ted, asus komisjon seisukohale, et kõnesolev abi on uus, mitte olemasolev abi (vaidlusaluse otsuse põhjendus 45). Komisjon järeldas, et kuna teadaolevalt anti abi esimest korda aas-ta 1994 osas, st ajavahemik selle abi andmi-sest 28. juunini 2001 oli alla kümne aasta, siis tuleb kõnesolev abi täies ulatuses tagastada (vaidlusaluse otsuse põhjendus 51).

30. Viiendaks märkis komisjon, et Prant-susmaa ametiasutused ei ole esitanud üh-tegi konkreetset argumenti kõnesoleva abi

ühistoruga kokkusobivuse tõendamiseks ning et tema teada ei esinenud ühtegi õiguslikku alust, mille põhjal oleks abi saanud ühisturuga kokkusobivaks tunnistada (vaidlusaluse otsuse põhjendus 52).

33. Vaidlusaluse otsuse resolutsiooni artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Riigiabi, mida [Prantsuse Vabariik] andis, rikkudes EÜ [...] artikli 88 lõiget 3, ebaseaduslikult ettevõttele France Télécom ettevõtlusmaksu erikorra kaudu ajavahemikus 1. jaanuar 1994 kuni 31. detsember 2002 [...], ei sobi kokku ühisturuga.”

31. Sellest tulenevalt järeldas komisjon vaidlusaluse otsuse põhjenduses 53 esiteks seda, et France Télécomi suhtes aastatel 1991–1993 kehtinud ettevõtlusmaksu kord ei kujuta endast riigiabi, ning teiseks seda, et see summa, mille võrra France Télécom tasus aastatel 1994–2002 maksustamise erikorrast tulenevalt maksu vähem, kujutab endast ühisturuga kokkusobimatut riigiabi, mille rakendamine on olnud ebaseaduslik ning mis tuleb seega tagasi nõuda.

34. Komisjon esitas 25. oktoobril 2006 liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, milles palus Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Prantsuse Vabariik ei ole ettenähtud tähtaja jooksul vaidlusalust otsust täitnud, siis on nimetatud liikmesriik rikkunud selle otsuse artiklitest 2 ja 3, EÜ artikli 249 neljandast lõigust ning EÜ artiklist 10 tulenevaid kohustusi. Euroopa Kohus tunnistas kohtuasjas komisjon vs. Prantsusmaa 18. oktoobril 2007. aastal tehtud otsusega¹⁰ komisjoni hagi põhjendatuks.

32. Tagasinõutava summa osas leidis komisjon, et ilma viivisintressideta jäi abisumma vahemikku 798 miljonit eurot kuni 1,14 miljardit eurot (vaidlusaluse otsuse põhjendused 54–59). Komisjon leidis, et tagastava abi täpse summa kindlaksmääramine on lojaalse koostöö kohustusest tulenevalt Prantsusmaa ametiasutuste ülesanne vaidlusaluse otsuse kohaldamise etapis (vaidlusaluse otsuse põhjendused 59 ja 60).

IV. Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

35. Üldkohtule vaidlusaluse otsuse peale esitatud tühistamishagi raames väitsid

¹⁰ – Kohtuotsus C-441/06 (EKL 2007, lk I-8887).

Prantsuse Vabariik ja France Télécom sisuliselt, et komisjon eksis, kui ta järeldas esiteks, et France Télécom sai ebaseaduslikku riigiabi, ja teiseks, et see abi tuleb tagastada.¹¹

V. Apellatsioonkaebus ja väidete käsitlemine

36. Üldkohus lükkas vaidlustatud kohtuotsuses kõik Prantsuse Vabariigi ja France Télécomi esitatud väited tagasi ja seega kinnitas vaidlusaluse otsuse õiguspärasust.

11 – Üldkohtule esitasid hagd Prantsuse Vabariik ja France Télécom. Prantsuse Vabariik esitas oma nõuete toetuseks neli väidet, mille Üldkohus põhjendamata tõttu tagasi lükkas. Nendes neljas väites oli märgitud, et komisjon oli teinud ilmse hindamisvea ning rikkunud õigusnormi, kui järeldas, et aastatel 1994–2002 kehtinud erandkord andis soodustuse (vt Üldkohtu analüüs vaidlustatud kohtuotsuse punktides 191–241); et rikutud oli kaitseõiguseid (vt Üldkohtu analüüs vaidlustatud kohtuotsuse punktides 136–142), aegumistähtaega käsitlevat määruse nr 659/1999 artiklit 15 (vt Üldkohtu analüüs vaidlustatud kohtuotsuse punktides 318–327), ja viimaks, et rikutud oli õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet (vt Üldkohtu analüüs vaidlustatud kohtuotsuse punktides 259–279). France Télécom omakorda esitas Üldkohtus viis väidet, mis samuti tagasi lükkati, ja milles väideti, et rikutud oli kaitseõiguseid (vt Üldkohtu analüüs vaidlustatud kohtuotsuse punktides 146–153); et komisjon oli teinud kolm ilmselt hindamisviga ning rikkunud õigusnormi, kui järeldas, et France Télécom on saanud soodustuse (vt Üldkohtu analüüs vaidlustatud kohtuotsuse punktides 191–241); et rikutud oli aegumistähtaega käsitlevat määruse nr 659/1999 artiklit 15 (vt Üldkohtu analüüs vaidlustatud kohtuotsuse punktides 318–327), õiguspärase ootust ja õiguskindlust (vt Üldkohtu analüüs vaidlustatud kohtuotsuse punktides 259–305), ja viimaks, et rikutud oli komisjoni otsuste vastuvõtmist reguleerivaid eeskirju (vt Üldkohtu analüüs vaidlustatud kohtuotsuse punktides 114–130).

37. France Télécom esitab oma apellatsioonkaebuses viis väidet, millest teine on jagatud kolme ossa ja kolmas kahte ossa. France Télécom heidab Üldkohtule sisuliselt ette mõistete „riigiabi” ja „soodustus” eiramist ning õiguspärase ootuse põhimõtte rikkumist. Ta väidab ka, et vaidlustatud kohtuotsus on jäetud põhjendamata selles osas, mis puudutab vastust aegumise põhimõtet käsitlevatele argumentidele. Õiguskindluse põhimõtte rikkumist käsitleva väite osas väidab ta, et vaidlustatud kohtuotsuses on rikutud õigusnormi ja et see kohtuotsus on jäetud põhjendamata.

38. Esmalt tuleb märkida, et, olenemata sellest, mitu väidet France Télécom oma apellatsioonkaebusega seoses esitas, käsitleb ta peamiselt kolme aspekti.

39. Esimene aspekt, mida on käsitletud esimeses ja teises väites, puudutab mõisteid „riigiabi” ja „soodustus”, mis on üks selle osadest. Teises väites heidab France Télécom Üldkohtule ette mõiste „soodustus” eiramist, kuna viimane keeldus uurimast erandkorda tervikuna. Seoses esimese väitega, mille kohaselt on eiratud mõistet „riigiabi”, piirdub

France Télécom tegelikult sellega, et heidab Üldkohtule ette õigusnormi rikkumist, kuna Üldkohus mõõnis, et soodustuse tuvastamine ei sõltu korda iseloomustavatest tunnustest, vaid sellest korrast väljapoole jäävatest teguritest, mida oli võimalik tuvastada alles *a posteriori*. Kuna nende kahe väite raames esitatud argumendid on tihedalt seotud, teen ettepaneku analüüsida neid koos, ühise jaotise all, mis käsitleb soodustuse olemasolu küsimusi.

VI. Mõisted „riigiabi” ja „soodustus”¹²

A. Soodustuse tuvastamine

40. Teine aspekt puudutab aegumistähtaja arvutamist, mida on käsitletud neljandas France Télécomi esitatud väites, eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduse puudumise seisukohast.

41. Kolmas aspekt, mida on käsitletud apellatsioonkaebuse kolmandas ja viiendas väites, puudutab selliste õiguse üldpõhimõtete rikkumist nagu õiguspärase ootuse ja õiguskindluse põhimõte.

42. Sellest tulenevalt teen ettepaneku koondata apellatsioonkaebuse analüüsimisel France Télécomi esitatud väited eespool nimetatud aspektide kaupa.

43. Küsimus soodustuse tuvastamise kohta nii materiaalsest kui ka ajalisest küljest on käesoleva apellatsioonkaebuse võtmeküsimus.

44. Selles osas tuletan meelde, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale eeldab meetme asutamislepingu tähenduses riigiabi kvalifitseerimine, et kõik EÜ artikli 87 lõikes 1 sätestatud neli kumulatiivset tingimust on täidetud.¹³ See tähendab liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antavat abi, mis kahjustab või võib kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, kuna see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Kõnealuse sätte tähenduses on mõiste „abi” laiem mõistest „toetus”, sest see ei hõlma mitte ainult positiivseid soodustusi, nagu toetused ise, vaid ka meetmeid, mis erinevas

¹² – France Télécomi apellatsioonkaebuse esimene ja teine väide.

¹³ – Vt eelkõige 23. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-237/04: Enirisorse (EKL 2006, lk I-2843, punktid 38 ja 39 ja seal viidatud kohtupraktika) ja 17. novembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-169/08: Presidente del Consiglio dei Ministri (EKL 2009, lk I-10821, punkt 52).

vormis vähendavad ettevõtja eelarvel tavaliselt lasuvaid maksekohustusi võrreldes ettevõtjaga, kes on sarnases olukorras.¹⁴

45. Sellest tuleneb, et meede, millega ametiasutused annavad teatud ettevõtjatele maksuvabastuse, mis küll ei ole seotud riiklike ressursside üleandmisega, kuid mis asetavad soodustatud isiku soodsamasse majandusliku olukorda kui teised maksukohustuslased, on riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.¹⁵ Samuti võib riigiabi olla meede, millega teatavatele ettevõtjatele nähakse ette maksuvähendus või lükatakse edasi tavapäraselt tasumisele kuuluva maksu tasumine.

46. Selleks et hinnata, kas nimetatud soodustus on riigiabi asutamislepingu artikli 87 tähenduses, tuleb kindlaks teha, kas soodustatud ettevõtja saab majandusliku eelise, mida ta tavalistes turutingimustes ei oleks saanud.¹⁶

14 – Vt eelkõige 8. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-143/99: *Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (EKL 2001, lk I-8365, punkt 38), 15. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-501/00: *Hispaania vs. komisjon* (EKL 2004, lk I-6717, punkt 90) ja 15. juuni 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-393/04 ja C-41/05: *Air Liquide Industries Belgium* (EKL 2006, lk I-5293, punkt 29).

15 – Vt 15. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-387/92: *Banco Exterior de España* (EKL 1994, lk I-877, punkt 14).

16 – Selles osas, mis puudutab soodustuse tuvastamise mõju valikulisuse uurimisele, vt eespool viidatud 8. novembri 2001. aasta otsus *Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (punkt 41); 13. veebruari 2003. aasta otsus kohtuasjas C-409/00: *Hispaania vs. komisjon* (EKL 2003, lk I-1487, punkt 47); 11. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-428/06 - C-434/06: *UGT-Rioja jt* (EKL 2008, lk I-6747, punkt 46), ja 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-487/06 P: *British Aggregates vs. komisjon* (EKL 2008, lk I-10515, punkt 82).

47. Nagu ma juba täpsustasin Euroopa Kohtu menetluses olevates liidetud kohtuasjades C-106/09 P ja C-107/09 P: komisjon ja Hispaania vs. *Government of Gibraltar ja Ühendkuningriik* tehtud ettepanekus,¹⁷ peab meede, mida võidakse pidada maksuabiks, vastama teatavale maksukulule. Komisjonil peab olema võimalik määrata kindlaks tegelikult või tulevikus saamata jäänud maksutulu väärtus, mis moodustab eeldatava abisumma. Ainus viis, kuidas komisjon saab hinnata selle saamata jäänud maksutulu väärtust, on viidata uurimise esemeks oleva võrdlusbaasi puhul kohaldatavale üldisele süsteemile.

48. Oma apellatsioonkaebuses rõhutab *France Télécom* aga seda, et erandkorra kehtestamise kuupäeval oli võimatu kindlaks teha, kas vaidlusalune kord kehtestab soodustuse, mis võib kujutada endast riigiabi.

49. Kõigepealt tuleb meenutada, et see argument on oma olemuselt hüpoteetiline, kuna siseriiklikud ametiasutused ei teatanud seaduse nr 90-568 alusel kehtestatud korrast. Seega ei ole praeguses staadiumis võimalik teada, millise tulemuseni oleks võinud viia komisjoni tollaegne uurimine.

17 – Ettepaneku punkt 160 jj.

50. Lisaks tuleb üldisest seisukohast märkida, et antud abi täpse väärtuse kindlaksmääramine mitme aasta peale jaotatud meetmete puhul võib komisjoni jaoks osutuda ülemäära raskeks.

51. Selles osas, soovimata alahinnata eelhindamise raskusi ja igal juhul enne nende meetmete jõustumist, tuleb eristada täpse abisumma suuruse kindlakstegemise võimalust ja võimalust kontrollida asjaomast meetmete projekti EÜ artiklist 87 lähtudes.

52. On iseenesestmõistetav, et erinevalt teatud kindlale ettevõtjale antud individuaalsest abist, ei ole komisjonil või liikmesriigil võimalik abi suurust eelnevalt täpselt kindlaks määrata sellise maksustamiskorra puhul, mis on kehtestatud õigusnormidega, mis käsitlevad teatud tüüpi maksu, mida kohaldatakse määramata hulga abisaajate suhtes.

53. Siiski, kui hinnatakse asjaomase korra mõjusid konkurentsile, isegi kui need mõjud on potentsiaalsed, ei saa eespool käsitletud asjaolu vabastada liikmesriiki teatamiskohustusest ega saa seega võtta komisjonilt võimalust seda korda uurida ja kvalifitseerida riigiabi käsitlevatest asutamislepingu sätetest lähtuvalt.

54. Järelikult, kuna komisjonil on võimalik analüüsi esemeks oleva võrdlusbaasi puhul kohaldatavale üldisele süsteemile viidates tõendada maksutulu tegelikku või potentsiaalset saamata jäämist, mis moodustab oletatavalt kasu saanud ettevõtjatele antud eeldatava abisumma; tuleb sedastada, et soodustuse olemasolu on selgunud. Seega on selle väärtuse täpsel kindlaksmääramisel esialgu üksnes teisejärguline tähtsus, mis ilmneb võimaliku tagasinõudmise hetkel, juhul kui selgub, et asjaomased meetmed on ebaseaduslikud.

55. Käesolevas asjas tuleb nentida, et maksumudel, mida rakendati kõnesoleval ajavahehikul France Télécomi suhtes, kujutab endast erandit üldises maksuõiguses ette nähtud korrast.

56. Seega, France Télécomi suhtes kehtis maksustamise erikord, mille eesmärk oli tagada, et ettevõtlusmaksust (mida kogutakse põhimõtteliselt kohalikul tasandil, maksu-määra alusel, mille määratles iga kommuun) saadud vahendid läheksid jätkuvalt riigi üld-eelarvesse. Selle eesmärgi saavutamiseks kehtestas seadus nr 90-568 France Télécomi suhtes kohaldatava „riikliku” ettevõtlusmaksu, mida arvutatakse kommuunides kohaldatavate määrade alusel saadud kaalutud keskmise maksumäära põhjal ja mida kogutakse kõnealuse äriühingu peamises tegevuskohas.

57. Ajavahemikul 1991–1993 vabastati France Télécom üleminekukorra alusel ettevõtte tulumaksust ja kohalikest maksudest, tingimusel, et ta tasub seadusega kindlaks määratud maksu. Aastatel 1994–2002 kohaldatava lõpliku korra kohaselt kohaldati France Télécomi suhtes üldist ettevõtte tulumaksuga maksustamise korda ning erikorda kohalike maksude, sealhulgas ettevõtlusmaksu osas. Selle kohta tuleb lisada, et ettevõtlusmaksuga seoses kohaldati veel üht maksuvabastust, mis seisnes riigi poolt kogutavate haldamiskulude vähendamises kolme neljandiku võrra võrreldes tavapäraselt kohaldatavate kuludega.

58. Nagu kohtutoimikust nähtub, ei moodustanud soodustuse üksnes France Télécomi suhtes kohaldatavad maksustamisalased erisätted. Komisjon leidis nimelt, et abi seisnes erinevuses selle ettevõtlusmaksu summa, mida ettevõtja oleks pidanud maksuma juhul, kui tema suhtes oleks rakendatud üldist maksuõigust, ning selle summa vahel, mida ta oli maksustamisalaste erisätete alusel kohustatud tegelikult tasuma. Selline ülesehitus töigi kaasa alamaksustamist võimaldava maksumudeli.

59. Sellest tulenevalt on tegemist mitmeosalise ülesehitusega, milles soodustuse olemasolu tuleneb esiteks kindlaksmääratud osast, mis on seotud üldise maksuõiguse kohaselt

kehtivast korrast erineva maksustamiskorraga, mida kohaldatakse France Télécomi suhtes; ja teiseks osast, mis muutub olenevalt faktilistest asjaoludest, st ruumide või maade asumisest erinevates kommunides ning asjaomastes kohalikes omavalitsusüksustes kohaldatavast maksumäärast.

60. Käesolevas asjas rakendatud erilisel soodustuse tuvastamise meetodil on otsustavad tagajärjed seoses asjaoluga, et soodustus on iga-aastane, seoses võimalusega lahutada üksteisest kaks France Télécomi suhtes järjekorras kehtinud maksustamiskorda, ning seoses aegumistähtaaja arvestamisega.

61. Lõpetuseks on oluline meenutada, et France Télécomi suhtes aastatel 1994–2003 kehtinud korra eripära ei saa mitte sugugi kohe välistada selle kvalifitseerimist riigiabi-
na EÜ artikli 87 tähenduses.

62. Selles osas pean vajalikuks rõhutada, et põhjused, mille tõttu oleksid Prantsuse ametiasutused pidanud teatama France Télécomi suhtes kohaldatavast maksustamiskorrast, tulenevad kõigepealt haldamiskulude vähendamisest 8%-lt 1,9%-ni. Peale selle tuleb rõhutada, et seaduses nr 90-568 puudub korrektuurimehhanism, mis oleks võimaldanud igal aastal kontrollida erikorra mõju France Télécomi konkurentsiolekorradele, kuna seadusandja oleks võinud piirduda lihtsalt

France Télécomi ettevõtlusmaksust laekuva tulu saamise õiguse üleandmisega riigile, kehtestamata muid muudatusi võrreldes üldises maksuõiguses ette nähtud korraga.¹⁸

analüüsides seejärel sellest tulenevaid küsimusi, mis puudutavad korra üldist uurimist ja tasaarveldamise küsimust.

B. Mõiste „soodustus” rikkumine, mida heidetakse ette France Télécomi teises väites – sissejuhatavad märkused

C. Teise väite teine osa, mis käsitleb väidetavat õigusnormi rikkumist Üldkohtu poolt seoses vaidlusaluse otsuse tõlgendamisega ja põhjenduste asendamisega

63. Oma teise väitega heidab France Télécom Üldkohtule sisuliselt ette õigusnormi rikkumist seoses mõiste „soodustus” eiramisega, kuna Üldkohus leidis, et soodustuse moodustab vähemmakstud maksusumma, mistõttu ta keeldus tasaarveldamisest kahe maksustamisperioodi vahel. Üldkohus rikkus France Télécomi sõnul kohustust viia läbi üldine uurimine, mis käsitleks maksustamise erikorda puudutavaid sätteid tervikuna, ning rikkus seetõttu kõnealust mõistet „soodustus”.

1. Poolte väited

64. Selleks, et hõlbustada nende erinevate õiguslike asjaolude analüüsimist, mis France Télécom oma apellatsioonkaebuse toetuseks esitas, käsitlen käesoleva väite osi apellatsioonkaebusega võrreldes vastupidises järjekorras, alustades väidetavast õigusnormi rikkumisest, mis mõjutab vaidlusaluses otsuses määratletud soodustuse tõlgendamist, ning

65. France Télécom väidab, et Üldkohus tõlgendas vaidlusalust otsust ekslikult, kui järeldas, et komisjon ei leidnud mitte seda, et kõnesolev abi seisnes France Télécomi suhtes kohaldatavates maksustamisalastes erisätetes, vaid seda, et abi kujutas endast igal aastal tuvastatavat vähemmakstud maksusummat; ning France Télécomi väitel asendas Üldkohus sealjuures kõnealuse otsuse põhjendused enda omadega.

66. France Télécom märgib, et vaidlusaluse otsuse põhjendus 42 piirdub järeldusega, et

¹⁸ – Sellisel juhul ei saa välistada, et seadusandja ei oleks pidanud haldamiskulude vähendamist õigustatuks, kui ettevõtlusmaksu kogumise haldamist ei ole lihtsustatud võrreldes üldise maksuõigusega.

tasaarveldamine kahe maksustamisperioodi vahel ei ole võimalik. See põhjendus ei võimalda tõendada, et komisjon ei leidnud mitte seda, et kõnesolev abi seisnes France Télécomi suhtes kohaldatavates maksustamisalastes erisätetes, vaid seda, et abi kujutas endast vähemmakstud maksusummat, mis tuvastatakse igal aastal, mille eest tuli tasuda ettevõtlusmaksu.

2. Hinnang

67. France Télécom märgib samuti, et selline tõlgendus oleks lisaks ilmselgelt vastuolus vaidlusaluse otsuse resolutsiooniga, millest nähtub, et asjaomase abi moodustab kõnealuse ettevõtja suhtes ajavahemikus 1. jaanuar 1994 kuni 31. detsember 2002 kehtinud ettevõtlusmaksu kord.

68. Komisjon väidab, et väide ei ole tulemuslik ning on igal juhul põhjendamatu. Tema sõnul ei sõltu Üldkohtu järeldused asjaolust, et ettevõtlusmaksu tuleb tasuda igal aastal, ega ka järeldusest, et abi seisnes igal aastal tuvastatud vähemmakstud maksusummas. Komisjon rõhutab asjaolule, et ettevõtlusmaksu tuleb tasuda igal aastal, ei saa tugineda, kuna Üldkohtu kasutatud põhjendustest ilmnevad muud asjaolud, mis õigustavad keeldumist tasaarveldusest kindlasummalise maksu korra ja aastatel 1994–2002 väidetavalt vähem makstud ettevõtlusmaksu vahel.

69. Mis puudutab kõigepealt komisjoni esitatud argumenti selle kohta, et teine väide ei ole tulemuslik, siis piisab nentimisest, et kuna France Télécom kritiseerib selle väitega üht Üldkohtu kasutatud arutluskäigu osa, tuleb see komisjoni väide tagasi lükata.

70. Teise väite teises osas kritiseerib France Télécom Üldkohtu järeldusi, mis sisalduvad eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 201 ja 202.

71. Nimetatud punktis 201 viitab Üldkohus vaidlusaluse otsuse punktile 42, mis käsitleb aastatel 1994–2003 kehtinud korra analüüsi ning millest nähtub, et „[...] erinevus France Télécomi poolt reaalselt tasutud ettevõtlusmaksu ja selle ettevõtlusmaksu vahel, mis oleks kuulunud tasumisele üldise maksuõiguse sätete alusel ajavahemikus 1. jaanuar 1994 kuni 1. jaanuar 2003, kujutab endast riigiabi, kuna France Télécomi jaoks on see eelis, mida võimaldasid ressursid, mis vastasel korral oleksid laekunud riigieelarvesse”.

72. Seega, olles vaidlusaluse otsuse eelmistes punktides välistanud tasaarvelduse kahe kõnesoleva maksustamiskorra vahel, sellisena, nagu seda toetasid Prantsuse ametiasutused;

jõudis komisjon järeldusele, et vähemmaks-
tud maksusumma, mille ta oli tuvastanud,
kujutas endast riigiabi.

eristada esiteks seda, millisel kujul esineb riigiabi, mis väljendub seda kehtestava aktina, mille suhtes kehtib teatamiskohustus, ja teiseks meetme objektiivne mõju, mille analüüs võimaldab tuvastada soodustuse olemasolu.

73. Selles osas piisab märkimisest, et Üldkohus tõlgendas õigusnormi rikkumata vaidlustatud kohtuotsuse punktis 201 vaidlusaluse otsuse teksti, mille kohaselt riigiabi tulenes vähemmaksatud maksusummast. Üldkohus kontrollis seejärel vaidlustatud kohtuotsuse punktides 219–225, kas maksu on tegelikult vähem makstud, ning seda arutluskäiku ei ole France Télécom asjaomases kontekstis mitte mingil moel kritiseerinud.

76. Seega on esmatähtis teha seoses mõis-
tega „abi” kindlaks esiteks see, mis tasandi-
le vastab vaidlusaluse meetme aluseks olev
normatiivakt, nagu näiteks seadusandlik akt,
haldusotsus või mis tahes muu liikmesriigile
omistatav akt või tegevus, ja teiseks majan-
duslik tasand, mille alusel analüüsitakse kõ-
nealuse akti mõju, et teha kindlaks, kas on
tegemist valikulise soodustusega.

74. Peale selle, vastupidi France Télécomi väidetele, on tõlgendus, milleni Üldkohus jõudis ja mille kohaselt moodustas abi erandkorra kehtestavate õigusnormide kohaldamisest tulenevalt vähemmaksatud maks, kooskõlas vaidlusaluse otsuse resolutsiooniga, millest nähtub, et üksnes France Télécomi suhtes aastatel 1994–2002 kehtinud kord on ühisturuga kokkusobimatu ja ebaseaduslik riigiabi. Just selle erandkorra alusel ei maks-
nud France Télécom riigieelarvesse mak-
susummat, mis ta oleks pidanud tasuma ül-
dises maksuõiguses ette nähtud korra alusel.

77. Seega oleks ebatäpne sedastada, et mak-
susätted üksi moodustavad riigiabi. Valiku-
line soodustus saab vastata üksnes mõjule,
mida tekitab kõnealuste sätete kohaldamine
asjaomaste ettevõtjate suhtes. Juhul, kui as-
jaomane meede kujutab endast maksu ar-
vutamise suhtes kohaldatavat erilist tegurit,
mitte otsest (avatud/läbipaistvat) maksusoo-
dustust, saab seda mõju kindlaks teha üksnes
ühe aasta põhjal, kuivõrd selline on maksus-
tamisaasta kestus.

75. Eelnevat arvestades on oluline rõhuta-
da, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 201
esitatud Üldkohtu järeldus kajastab täpselt
EÜ artikli 87 sätete aluseks olevat loogikat,
selles osas, et seoses mõistega „riigiabi” tuleb

78. Lisaks põhineb vaidlusalune otsus ter-
vikuna eeldusel, et just seadusega nr 90-568

ette nähtud ettevõtlusmaksu kord tõi kõikide asjaomaste omavalitsusüksuste poolt eelneval aastal vastu võetud määrade alusel saadud riikliku kaalutud keskmise määra kohaldamise tõttu kaasa France Télécomi alamaksustamise võrreldes summaga, mis oleks tulnud tasuda juhul, kui France Télécomi suhtes oleks kohaldatud üldises maksuõiguses ette nähtud korda. Seda seisukohta kinnitab ka vaidlusaluse otsuse resolutsiooni sõnastus.

79. Mis puudutab vaidlustatud otsuse punkti 202 ja väidetavat põhjenduste asendamist, siis tuleb nentida, et Üldkohus ei läinud kaugemale nõutud kohtuliku kontrolli piiridest, asendades komisjoni majandusliku hinnangu enda omaga, kuna küsimused, mis on seotud asjaoluga, et kõnealust meedet rakendatakse igal aastal, moodustavad lahutamatu osa komisjoni arutluskäigust vaidlusaluses otsuses. Peale selle ei saa Üldkohtule ette heita põhjenduste vastuolulisust, kuna ta viitab kohtuotsuse punktis 202 asjaolule, et ettevõtlusmaksu tasutakse igal aastal, nagu tuleneb üldise maksuseadustiku sätetest. Seega on selge, et maksusätteid käsitlev aspekt kujutab endast soodustuse olemasolu uurimisega olemuslikult seotud asjaolu.

80. Eelnevat arvestades tuleb France Télécomi teise väite teine osa tagasi lükata.

D. Teise väite kolmas osa, mille kohaselt ei viidud läbi erandliku maksustamiskorra üldist analüüsi

1. Poolte väited

81. France Télécom leiab, et ei asjaolu, et maksu tuleb tasuda igal aastal, ega erinevused kahe maksustamisperioodi vahel ei saa õigustada vaidlusaluse erandliku maksustamiskorra osalist analüüsi. Ta leiab, et Üldkohus eksis, kui keeldus võtmast erandliku maksustamiskorra mõjude analüüsi raames arvesse asjaolu, et selle kindlasummalise maksu tulemusena tasus ettevõtja makse ülemäära, võrreldes selle maksustamise tasemega, mis oleks tema suhtes kehtinud üldise maksuõiguse kohaldamise korral 1991–1993. aastal.

82. France Télécom väidab, et isegi kui oletada, et analüüsimisel saab arvesse võtta asjaolu, et maksu tuleb tasuda igal aastal, oleks Üldkohus pidanud mõnma, et esimeste erandliku maksustamiskorra alla kuuluvate aastate eest maksis ta makse rohkem kui tema konkurendid.

83. France Télécom järeldab sellest, et Üldkohus oleks pidanud nõudma, et asjassepuutuva isiku suhtes kohaldatava erandliku maksustamiskorra võrdlus üldise maksuõigusega hõlmaks erandkorra mõju tervikuna, st mitte

üksnes võimalikke soodustusi, mis ettevõtja sai ajavahemikul 1994–2002, vaid ka erakordselt suurt maksukoormust, mida France Télécom pidi kandma aastatel 1991–1993.

kuid arvestades kahe maksustamisperioodi vahel tuvastatud erinevusi, keeldus komisjon tasaarveldamisest.

2. Hinnang

84. Olles asjakohaselt meenutanud kohtupraktikat, mille kohaselt komisjon on kohustatud kompleksseid meetmeid uurima üldiselt, leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 200, et seadus nr 90-568 näeb ette eelkõige France Télécomi suhtes kohaldatava erandliku maksustamiskorra, mis jagunes kaheks etapiks.

86. Selles osas tuleb märkida, et vajadus viia läbi üldine analüüs, mida komisjon ka tegi, ei saa võrrelda kohustusega võtta soodustuse olemasolu tuvastamiseks arvesse kõiki maksustamisperioode. Seega võis Üldkohus otsustada, et komisjon jõudis kõnealust korda tervikuna analüüsides järeldusele, et üksnes teise perioodi vältel kehtinud maksustamiskorrast tulenevalt anti France Télécomile riigiabi.

87. Järelikult tuleb teise väite kolmas osa põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

E. Teise väite esimene osa – tasaarveldamine

85. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 203 meenutas Üldkohus õigesti, et komisjon käsitles vaidlusaluses otsuses kahe maksustamisperioodi vahelisi erinevusi, mis on eelkõige seotud sellega, et aastatel 1991–1993 kehtinud kindlasummaline maks asendas täielikult ettevõtlusmaksu, samas kui aastatel 1994–2002 kehtinud maksustamise erikord andis igal aastal võimaluse makse vähem maksta. Üldkohus leidis seega, et komisjon analüüsis nimetatud otsuses tõepoolest üldiselt kõiki asjassepuutuvaid sätteid,

1. Poolte väited

88. France Télécom väidab, et kuna Üldkohus ei viinud läbi seaduse nr 90-568 kõikide sätete võrdlust üldises maksuõiguses ette nähtud maksustamiskorraga, rikkus Üldkohus

õigusnormi. Soodustuse olemasolu kindlaks-tegemiseks olevat Üldkohus võrrelnud France Télécomile erandkorra kohaselt seatud mak-sukohustusi selle maksustamistasemega, mida selle äriühingu suhtes oleks kohaldatud juhul, kui tema suhtes oleks kehtinud üldises maksuõiguses ette nähtud maksustamiskord. Üldkohus piirdus France Télécomi sõnul selle võrdluse tegemisel aga ajavahemikuga 1994–2002, võtmata arvesse maksukoormust, mida France Télécom pidi väidetavalt kandma aastatel 1991–1993.

89. France Télécom leiab, et, tuginedes selles osas Euroopa Kohtu 15. detsembri 2005. aas-ta otsusele kohtuasjas Itaalia vs. komisjon,¹⁹ rikkus Üldkohus õigusnormi, välistades eri-nevate maksustamisperioodide vahelise tasa-arvelduse. Üldkohus järeldas nimetatud koh-tuotsusest ekslikult, et maksuvabastust ei saa kompenseerida erilise maksukohustusega, mis on teist laadi ja millel puudub olemuslik seos soodustusega.

2. Hinnang

90. Teise väite kõnealuse osaga kritiseerib France Télécom vaidlustatud kohtuotsuse punkte 207 ja 214. Pärast seda, kui Üldkohus oli tunnistanud õigeks komisjoni arutluskäi-gu, mis eristab aastatel 1991–1993 kehtinud kindlasummalise maksu aastatel 1994–2002

kehtinud erandlikust maksustamiskorrast, välistas Üldkohus kohustuse teha käesolevas asjas tasaarveldus kahe maksustamisperioodi vahel.

91. Selles osas tuleb meenutada, et kohtu-praktikast tuleneb, et juhul kui komisjon uurib meedet, mis võib olla riigiabi, peab ta arvesse võtma selle tervikmõju potentsiaalse-le abisaajale ning, kui see on asjakohane, siis arvestama soodustusest maha sellega seotud spetsiifilised kulutused.²⁰

92. Esiteks on tõsi, et Üldkohtu viide eespool nimetatud kohtuasjas C-66/02 tehtud otsuse Itaalia vs. komisjon punktile 34 ei ole õige. Põhimõtet, mille Üldkohus esitas vaidlusta-tud kohtuotsuse punktis 207, ei saa tuletada nimetatud punktist 34.

93. Nagu komisjon väidab, soovis Üldko-hus arvatavasti viidata ühe teise kohtuotsuse Itaalia vs. komisjon²¹ punktile 34. Nimetatud kohtuotsuse punktis lükkas Euroopa Kohus tagasi Itaalia ametiasutuste argumendi, mil-le kohaselt süüks pandud soodustus ei olnud „riigiabi”, kuna sellest tulenevalt kaotatud

19 – Kohtuotsus C-66/02 (EKL 2005, lk I-10901).

20 – 25. juuni 1970. aasta otsus kohtuasjas 47/69: Prantsusmaa vs. komisjon (EKL 1970, lk 487, punkt 7).

21 – 2. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas 173/73 (EKL 1974, lk 709).

maksutulu korvavad tööstuskindlustuse eest laekunud maksetest tulenevad vahendid.

94. Euroopa Kohus peab siiski piirduma selle viitamisega seotud vea äramärgimisega, sest see viga ei kujuta endast õigusnormi rikku-mist, mis võiks Üldkohtu otsuse kehtetuks muuta.

95. Sellele kohtupraktikale viitamise veale vaatamata on selge, et Üldkohus esitas üksikasjalikult ja ammendavalt põhjused, miks ta leidis, et, täites samal ajal seaduses nr 90-568 ette nähtud korra üldise analüüsimise kohustust, välistas komisjon põhjendatult tasaarveldamise võimaluse, mida toetas France Télécom.

96. Nimelt on kohtuotsust Enirisorse²² silmas pidades oluline rõhutada, et üldise analüüsi kohustus, mis võimaldab nõuete-kohaselt tuvastada soodustuse olemasolu erandlike maksumeetmete raames, peab põhinema materiaalsel küljel.

97. Minu arvates on ilmselge, et ainuüksi asjaolust, et kaks maksumisperioodi on ette nähtud samas seaduses, ei piisa selleks, et õigustada ühele ja samale adressaadile kohaldatavate meetmete vahelist tasaarveldamise

kohustust. Kõnelaused meetmed põhinevad nimelt erinevatel õiguslikel mudelitel, mistõttu tuli eristada meedet, mis kujutab endast abi, ja meedet, mis ei vasta EÜ artikli 87 kriteeriumidele.

98. Selles osas tuleb tõdeda, et nagu nähtub kohtutoimikust, oli aastatel 1991–1993 kohaldatav maks määratletud erinevate näitajatega võrreldes nendega, mida kohaldati alates 1994. aastast ettevõtlusmaksu erikorra raames.

99. Märgin, et Prantsuse Rahvussassamblees toimunud aruteludest nähtub selgelt, et täht-aeg 1994 nähti ette selleks, et jääks piisavalt aega ettevõtlusmaksu baasi arvutamiseks, kuna valitsusel puudus üksikasjalik hinnang kinnisasjade või maksubaasi kohta.²³

100. Lisaks sellele on oluline rõhutada, et isegi kui pidada õigeks väidet, mille kohaselt France Télécomi suhtes kohaldatav kord koosnes kahest omavahel lahutamatu-st etapist, millest esimese tulemusena tasus ettevõtja makse ülemäära ja teine tõi kaasa tema alamaksustamise, on selge, et asjaomastes õigusnormides ei olnud mingit mehhanismi, mis võimaldaks esiteks tasaarvestuse tegemist ettevõtlusmaksu summade vahel, ja

22 – Viidatud eespool (punkt 43) ja samas kohtuasjas kohtujurist Maduro ettepaneku punkt 32.

23 – Vt Rahvussassamblee, täielik stenogramm, 11. mai 1990. aasta 3. istung, kättesaadav veebiaadressil <http://archives.assemblee-nationale.fr/9/cr/1989-1990-ordinaire/2/042.pdf>

teiseks määrata kindlaks hetke, millest alates oli aastatel 1990–1993 väidetavalt ülemäära tasutud maks kompenseeritud. Isegi kui nõustuda selle kohta esitatud France Télécomi väitega, oleks kõnealune ülemääraselt tasutud maks teatud hetkest alates oma mõju kaotanud, millest tuleneks, et edaspidi antaks 1994. aastal alanud perioodi vältel France Télécomile soodustus. Siiski, sellise mehhanismi puudumise tõttu ei ole tasaarveldamise vajadust käsitlev väide usutav.

101. Lõpetuseks tuleb tunnistada asjassepuutumatuks kohtupraktika, mis käsitleb struktuuriliselt ebasoodsa olukorra hüvitise kvalifitseerimist EÜ artikli 87 alusel, mis võimaldab eristel juhtudel välistada abi riigiabiks kvalifitseerimise, eesmärgiga parandada ettevõtjale ebasoodsat konkurentsiolukorda.²⁴ Käesolevas asjas ei saa põhjendatult väita, et alates 1994. aastast kohaldatava maksumudeli eesmärk oli korvata asjaolu, et France Télécomil lasus täiendav maksukoormus tulenevalt erikorrast, mis ei hõlmanud konkureerivaid ettevõtjaid, kelle suhtes kohaldati üldist maksuõigust tavapärastes turutingimustes. Vastupidi, nagu nähtub Prantsuse Senatis ja Rahvussambles toimunud aruteludest, oli 1994. aastast kohaldatava erandkorra eesmärk võimaldada riigil, ja mitte kohalikel omavalitsusüksustel, koguda

France Télécomi tasutud ettevõtlusmaksu.²⁵ Igal juhul pean vajalikuks rõhutada, et soodustuse tuvastamisega seoses ei ole oluline teada, kas ettevõtlusmaksu tulu oli määratud riigile või kohalike omavalitsusüksuste eelarvesse.

102. Igal juhul märkin, et kohtutoimikust nähtub, et France Télécom oli kohustatud maksma Fonds national de péréquation de la taxe professionnelle'ile summa, mis võrdus summaga, mis riik sai endiselt Prantsuse posti- ja telekommunikatsiooni ametilt (PTT) tegevuse ülejäägina enne France Télécomi asutamiskuupäeva. See on vähemalt põhjus, miks komisjon järeldas, et maks üldelarvesse, mida France Télécom oli kohustatud tasuma aastatel 1991–1993, oli n-ö segatüüpi, kujutades endast ühest küljest fiskaalset meedet ning teisalt majandustegevuse tulemustelt riigile kui omanikule vastavalt tema osalusele tehtavat makset.²⁶

103. Seega, pärast France Télécomi suhtes kohaldatava korra tunnuste, eesmärkide ja ajutise iseloomu analüüsimist, leidis

24 – Vt selle kohta 2. veebruari 1988. aasta otsus liidetud kohtuasjades 67/85, 68/85 ja 70/85: Kwekerij van der Kooy jt vs. komisjon (EKL 1988, lk 219, punkt 30) ja eespool viidatud kohtuotsus Enirisorse (punkt 32).

25 – Vt Senati 7. juuni 1990. aasta istungi stenogramm (*JORF*, 8.6.1990, lk 1361) ja Rahvussamblee 19. juuni 1990. aasta istungi stenogramm (*JORF*, 20.6.1990, lk 2604).

26 – Vt vaidlusaluse otsuse punktid 25–31.

Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 231 õigesti, et kindlasummaline maks kujutas endast France Télécomi spetsiifilist maksustamisvahendit, mida ei saanud arvesse võtta alates 1994. aastast kehtinud maksustamiskorra tagajärgede tasaarveldamiseks.

104. Sellest tulenevalt tuleb ka teise väite esimene osa tagasi lükata.

F. France Télécomi esimene väide, mis käsitleb mõiste „riigiabi” eiramist

1. Poolte väited

105. Olles märkinud, et Üldkohus leidis, et tal oli erandkorra kehtestamise kuupäeval „võimatu” teha kindlaks, kas see kord võis kujuneda riigiabiks, väidab France Télécom, et Üldkohus nentis samuti, et soodustuse olemasolu tuli tuvastada igal aastal ja see sõltus välistest näitajatest.

106. France Télécom heidab Üldkohtule siiski ette mõiste „riigiabi” eiramist, kinnitades seda kvalifikatsiooni, samas kui ta olevat möönnud, et võimaliku soodustuse olemasolu (või puudumine) ei sõltu France Télécomi suhtes kohaldatavat korda iseloomustavatest tunnustest, vaid välistest näitajatest, mille mõju sai tuvastada üksnes *a posteriori*. France Télécomi sõnul ei saa välistest ja ettenägematutest teguritest tulenev soodus või ebasoodus mõju anda abi tunnust meetmele, mis selle vastuvõtmise hetkel ei olnud abi.

107. Peale selle, viidates äriühingut Stardust Marine puudutavale Prantsusmaa vs. komisjon kohtupraktikale,²⁷ kritiseerib France Télécom isegi vaidlusaluse meetme omistamist liikmesriigile, kuna soodustuse olemasolu sõltub tema sõnul „ainuüksi” maksustamise erikorrast väljapoole jäävatest tingimustest, nagu Üldkohus olevat möönnud.

108. Prantsuse valitsus rõhutab omalt poolt, et erandlik maksustamiskord ei pruugi isenesest kujutada endast riigiabi. Selline kord ei anna asjaomastele ettevõtjatele tingimata valikulist soodustust.

²⁷ – 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-482/99 (EKL 2002, lk I-4397, punktid 71, 77 ja 81).

109. Komisjon leiab, et esimene väide on vastuvõetamatu, sest seda ei esitatud esimeses astmes. Ta lisab, et asjaolud, mida France Télécom kritiseeris, olid vaidlusaluses otsuses kahtlemata olemas.

millel on apellatsioonimenetluses piiratud pädevus. Apellatsioonimenetluses piirdub Euroopa Kohtu pädevus seega Üldkohtus arutatud väidetele antud õigusliku hinnangu kontrollimisega.²⁸

110. Teise võimalusena väidab komisjon, et väide ei ole põhjendatud. Kõnealusest erandkorra tulenevat täpset maksustamistaset ei saaks iga aasta kohta ette kindlaks määrata. Siiski võis see kord tuua kaasa madalama maksustamise kui tavapärase ettevõtlusmaksu korra kohaldamise puhul.

112. Selles osas tuleb aga märkida, et vastupidi komisjoni väidetele, ei esita apellant Euroopa Kohtu mitte uue väite, vaid argumendi, mis kuulub riigiabi olemasolu käsitleva väite alla, mida Üldkohtus juba arutati, eelkõige seal esitatud esimese ja teise väite raames. Seega ei saa vastuvõetamatuse vastuväitega nõustuda.

2. Hinnang väite vastuvõetavuse kohta

3. Hinnang sisuliste küsimuste kohta

111. Mis puudutab komisjoni poolt esitatud vastuvõetamatuse vastuväidet, mille kohaselt esitatud väide on uus, siis tuleb tõdeda, et väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et kui ühel poolel lubatakse esitada esimest korda Euroopa Kohtus väide, mida ta ei ole esitanud Üldkohtus, tähendaks see, et tal on õigus Üldkohtus arutatud asjaga võrreldes laiendada kohtuasja ulatust Euroopa Kohtus,

113. Selle väitega kritiseerib France Télécom Üldkohtu arutluskäiku, mis on esitatud eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 323 ja 324. Selleks, et sellele väitele ammendavalt vastata, tuleb tutvustada Üldkohtu eelnevat, vaidlustatud kohtuotsuse punktides 199–241 sisalduvat arutluskäiku, millega ta vastas esimeses astmes esitatud esimesele ja teisele väitele.

114. Kõigepealt märgin, et France Télécomi viide vaidlustatud kohtuotsuse punktile 324,

28 – Vt eelkõige 11. novembri 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-186/02 P ja C-188/02 P: Ramondín jt vs. komisjon (EKL 2004, lk I-10653, punkt 60) ja 26. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-68/05 P: Koninklijke Coöperatie Cosun vs. komisjon (EKL 2006, lk I-10367, punkt 96).

millele ta tugineb oma väites, et Üldkohus mõõnis asjaolu, et erandkorra kehtestamise kuupäeval oli võimatu soodustust kindlaks määrata; on tingitud vaidlustatud kohtuotsuse ekslikust mõistmisest.

115. Vastates aegumist käsitlevatele esimese kohtuastme hageja argumentidele, piirdus Üldkohus kõnealuse kohtuotsuse punktis 324 sellega, et lükkas tagasi selle teema kohta esitatud õigusliku argumendi. Seega ei saa Üldkohtu arutluskäigu ühest, kontekstist välja võetud osast tuletada õiguslikku kinnitust, mis võib kuuluda Euroopa Kohtu kontrolli alla apellatsioonimenetluses ja puudutab erinevaid küsimusi kui need, mis olid Üldkohtu vastuse esemeks.

116. Teiseks, mis puudutab France Télécomi suhtes kohaldatava korra eripära uurimist, sealhulgas asjaolu, et ettevõtlusmaksu tuleb tasuda igal aastal, ja soodustuse olemasolu, mis on seotud maksustamise erikorrast väljapoole jäävate asjaoludega, tuleb kohe nentida, et Üldkohus ei rikkunud kaugeltki mõistet „riigiabi”, vaid kohaldas õigesti EÜ artikli 87 sätteid. Üldkohus püüdis õigesti teha kõik õiguslikud järeldused France Télécomi suhtes kohaldatava erilise maksumudeli kohta, sealhulgas asjaolu kohta, et tuvastatud soodustus oli äga-aastane.

117. Olles õigesti tutvustanud asjakohast kohtupraktikat, mis käsitleb riigiabi olemasolu

hindamist ja eelkõige France Télécomile antud soodustuse olemasolu, analüüsis Üldkohus esiteks seda, kas komisjonil oli võimalik uurida maksustamise erikorda kindlasummalisest maksust sõltumatult; teiseks seda, kas komisjon toimis tasaarveldamast keeldudes põhjendatult, ning analüüsis viimasena seda, kas väide vähemmakstud maksusumma kohta on põhjendatud.

118. Seega vastas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 199–241 üksikasjalikult ja ammendavalt väidetele riigiabi olemasolu kohta käesolevas asjas. Need nimetatud kohtuotsuse osad, mida France Télécom oma esimeses väites kritiseeris, kujutavad endast üksnes vaidlustatud kohtuotsuse eespool viidatud osas esile tõstetud arutluskäigu kordamist.

119. Kõnealuse arutluskäiguga otseses seoses nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 323, et „kuna ettevõtlusmaksu tasutakse igal aastal, tuleneb sellest, et France Télécomi saadud soodustuse olemasolu sõltub igal konkreetsel aastal sellest, kas ettevõtja on maksustamise erikorra tulemusena kohustatud ettevõtlusmaksuna maksma väiksema summa kui see, mida ta oleks kohustatud maksma üldise maksuõiguse alusel. Tuleb nentida, et see küsimus sõltub maksustamise erikorrast väljapoole jäävatest asjaoludest, eeskätt sellest, milline on territoriaalsete omavalitsusüksuste poolt vastavaks aastaks kinnitatud maksumäärade tase nendes omavalitsusüksustes, kus France Télécom tegevuskohta omab”.

120. France Télécomi esitatud kriitika põhineb seega vaidlustatud kohtuotsuse ekslikul mõistmisel, kuna, vastupidi tema väidetele, ei nentunud Üldkohus mitte sugugi, et soodustuse olemasolu ei sõltu asjaomase korra enda tunnustest.

121. Vastupidi, just France Télécomi suhtes kohaldatava maksustamiskorra keerukat olemust analüüsides leidis Üldkohus õigesti, et abi olemasolu tuvastamine käesolevas asjas põhines „väljapoole jäävatel asjaoludel”, mille kohta Üldkohus määratles vaidlustatud kohtuotsuse punktis 323 selgelt, et need on seotud sellega, milline on territoriaalsete omavalitsusüksuste poolt vastavaks aastaks kinnitatud maksumäärade tase nendes omavalitsusüksustes, kus France Télécom tegevuskohta omab.

122. Selles osas ei võimalda mitte mingi asjaolu nendes vaidlustatud kohtuotsuse osades, mida France Télécom kritiseeris, järeldada, et Üldkohus eeldas France Télécomi valikulise soodustuse olemasolu ja rikkus nõnda õigusnormi.

123. Lõpetuseks meetme omistatavuse kohta piisab meenutamisest, et kohtupraktika kohaselt peavad selleks, et soodustusi saaks käsitleda abina ELTL artikli 107 lõike 1 mõttes, need esiteks olema otseselt või kaudselt antud riigi ressurssidest ja teiseks peab neid

saama omistada riigile.²⁹ Lisaks riigi poolt või riigi ressurssidest antav abi ei pea tingimata olema kehtestatud asjaomase riigi keskväimu poolt. Sama hästi võivad seda anda riigisisesed ametiasutused.³⁰ Seega tuleb tõdeda, et arvestades eespool mainitud iseloomustust, mis Üldkohus andis „väljapoole jäävate asjaolude” kohta, ei võta see asjaolu France Télécomi suhtes kohaldatavalt maksustamiskorralt riiklikku olemust.

124. Kuna France Télécom ei tõendanud, et Üldkohus on mõiste „riigiabi” kohaldamisel õigusnormi rikkunud, tuleb esimene väide põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

VII. Aegumise põhimõte³¹

A. Poolte väited

125. Oma neljandas väites meenutab France Télécom, et määruse nr 659/1999 artikkel 15 näeb ette, et komisjonil on õigus riigiabi tagasi nõuda kümne aasta jooksul. France Télécom

29 – Vt 15. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-345/02: Pearle jt (EKL 2004, lk I-7139, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

30 – Vt *ex multis*, 14. oktoobri 1987. aasta otsus kohtuasjas 248/84: Saksamaa vs. komisjon (EKL 1987, lk 4013, punkt 17) ja 6. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-88/03: Portugal vs. komisjon (EKL 2006, lk I-7115, punkt 55).

31 – France Télécomi apellatsioonkaebuse neljas väide.

väidab, et Prantsuse ametiasutused selgitasid haldusmenetluse käigus, et võimalikku ettevõtja poolt aastatel 1994–2002 vähem tasutud maksusummat ei saanud igal juhul tagasi nõuda, sest asjaomane kord kehtestati rohkem kui kümme aastat tagasi. France Télécom aga leiab, et Üldkohtu arutluskäik selles küsimuses ei ole piisavalt põhjendatud, kuna kohtuotsuses ei ole täpsustatud, milline oli siduv õigusakt, millest aegumistähtaeg kulgema hakkas. See akt on France Télécomi väitel aga kindlasti seadus nr 90-568.

aegumistähtaeg hakkas kulgema 1994. aastal. Teiselt poolt olevat Üldkohus leidnud kõnealuse kohtuotsuse punktis 276, et teatamiskohustuse alguseks tuli määrata seaduse nr 90-568 vastuvõtmise hetk.

B. Aegumistingimused

126. Komisjon tuleb meelde, et aegumist käsitlevad eeskirjad riigiabi valdkonnas puudutavad riigiabi tagasinõudmist. Abi on aga võimalik tagasi nõuda üksnes juhul, kui selle summat saab kindlaks määrata. Vaidlusaluste maksustamiskordade osas saab soodustust kindlaks teha üksnes iga aasta põhjal eraldi. Abide tagasinõudmise määramise õiguse aegumistähtaeg ei saa seega alata ajal, mil seda tagasinõudmist ei saa veel määrata.

128. Tuleb meenutada, et määruse nr 659/1999 artikli 15 kohaselt on komisjonil õigus abi tagasi nõuda kümne aasta jooksul. Selle artikli lõikest 2 nähtub, et tähtaja kulg algab päevast, mil abisaajale antakse ebaseaduslikku abi.

129. Rõhutan kohe, et aegumise ese piirdub ebaseadusliku abiga, st teatamata abiga. Seega, aegumise teel saab ebaseaduslikust abist olemasolev abi.

127. Prantsuse Vabariik omakorda märgib oma vastuses apellatsioonkaebusele, et ta toetab nelja viiest väitest, millele France Télécom oma apellatsioonkaebuses tugineb. Aegumise osas väidab Prantsuse valitsus, et vaidlustatud kohtuotsuse põhjendused on vastulolulised. Ühelt poolt olevat Üldkohus selle kohtuotsuse punktis 324 sedastanud, et määruse (EÜ) nr 659/1999 artiklis 15 ette nähtud

130. Otsustav tegur määruse nr 659/1999 artiklis 15 ette nähtud aegumistähtaja tõlgendamiseks on seega seotud mõistega „abi andmine”.

131. Selles osas on oluline rõhutada, et abi andmise kuupäeva kindlaksmääramine võib erineda sõltuvalt asjaomase abi olemusest.

materiaalses tähenduses õiguslikult lõplikult kasu. Aegumistähtaja arvutamise jaoks on määrav ainuüksi lõplik meetmest kasusaamine, mis võrdub soodustuse tekkimisega kitsas tähenduses.

132. Kui abikava puhul sõltub abi andmine siduvate õigusaktide vastuvõtmisest, tuleb abi andmise kuupäevaks põhimõtteliselt pidada sellise akti vastuvõtmise kuupäeva.

133. Siiski arvestades seda, et meetmed, mis võivad kujutada endast riigiabi, on mitmesuguse ja keeruka ülesehitusega, eelkõige otsese maksustamise valdkonnas, ei hõlma eeltoodud järeldus kogu võimaluste hulka, millega komisjonil võib tulla tegemist teha teatatud või teatamata meetmete uurimisel.

134. Seega, mitmeaastase korra puhul, mis väljendub maksete tegemises või perioodilises soodustuste andmises, võib abi andmise aluseks oleva õigusakti vastuvõtmise kuupäeva ja selle kuupäeva vahel, mil abisaajad tegelikult soodustusest kasu saavad (või isegi tunnetavad selle tagajärgi, nagu maksuvabastuse puhul), olla oluline ajaline vahe.

135. Sellise juhtumi puhul olen arvamusel, et maksuabi tuleb käsitada nii, et see on saajale antud üksnes hetkel, mil ta saab sellest

136. Selles osas leian, et maksusoodustusega seotud aegumistähtaeg hakkab uuesti kulgema iga kord, kui soodustus tegelikult antakse, vajaduse korral igal aastal, ning see langeb kokku maksukoormuse suuruse kindlaksmääramise aluseks olevate olukordade konsolideerimise kuupäevaga. Tulumaksu osas vastab see selle maksustamisaasta lõpule, mille käigus laekus tulu, mis kuulub kõnealuse maksu maksubaasi.³²

137. Lisaks tuleb märkida, et aegumistähtaja arvestamine võib sõltuda viisist, kuidas soodustus, ja sellest tulenevalt ka riigiabi ise, on kindlaks määratud. Selle tähtaja arvutamine on seega soodustuse tuvastamise tuletis.

138. Sellise juhtumiga on minu arvates tegemist käesolevas asjas, kuna abi olemasolu ise tuleb tuvastada mitte üksnes riikliku seaduse põhjal, vaid ka igas selles kommunis

32 – On iseenesestmõistetav, et maksualasest riigiabist tuleneva kasu lõplikku tuvastamise tingimused võivad erineda erinevalt erinevates õiguskordades kasutusele võetud lahendustest. Mulle tundub, et niisugused tehnilised maksualased üksikasjad ei saa aegumistähtaja arvestamist mõjutada.

kohaldatavate määrade alusel, kus asuvad France Télécomi varad.

139. Nagu ma juba märkisin, leian, et Üldkohus analüüsis õigesti asjaolu, et ettevõtlusmaksu tasutakse igal aastal, ja selle tagajärgi.

140. Sellest tulenevalt leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 324 õigesti, et kuna ettevõtlusmaksu tuli tasuda igal aastal, ei saa asuda seisukohale, et kõnesolevat abi „anti” enne aastat 1994, kuna siis võeti vastu siduvad õigusaktid, mis võimaldasid esmakordselt tuvastada, et makse oli makstud väiksemas ulatuses.

141. Seega, mis puudutab väidet, et Üldkohus ei määratlenud kõnealuseid akte, siis olen seisukohal, et tegemist on halvasti tõstatatud õigusliku probleemiga. Erandkorra kui terviku analüüsist nähtub, et see kehtestab riiklikul tasandil ettevõtlusmaksu, mille summa määratakse kindlaks omavalitsusüksuste poolt eelneval aastal vastu võetud määrade alusel saadud riikliku kaalutud keskmise määra alusel.

142. Nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 24, määrab maksubaasi suhtes

kohaldatavad maksumäärad igaks aastaks kindlaks maksu koguva omavalitsusüksuse volikogu. Selleks, et oleks võimalik välja arvutada tasumisele kuuluv ettevõtlusmaks, tuleb France Télécomi jaoks määrata kindlaks riiklikul tasandil individuaalne määr. Asjaomaste kohalike omavalitsusüksuste otsuseid, mis määravad kindlaks individuaalse määra, tuleb seega käsitleda elementidena, mida tuleb arvesse võtta seaduses nr 90-568 käsitletud „õiguslike asjaolude” kindlaksmääramiseks, kusjuures need õiguslikud asjaolud on vältimatult vajalikud France Télécomi tegeliku maksukoormuse ja üldise maksuõigusega kehtestatud korrast tuleneva maksukoormuse hindamiseks, ning seega soodustuse olemasolu ilmnemiseks.

143. Lisaks sellele märgin, et vaidlustatud kohtuotsuse kritiseeritud lõiku tuleb lugeda koostoimes vaidlustatud kohtuotsuse punktiga 323, milles Üldkohus teeb kahekordse viite, esiteks vaidlustatud kohtuotsuse punktile 202 ja seejärel punktile 17, milles on esitatud üldise maksuseadustiku asjakohased sätted. Oluline on võtta arvesse kontseptuaalset erinevust esiteks õigusnormi, st seaduse nr 90-568, ja teiseks õigusliku asjaolu, st omavalitsusüksuste poolt eelneval aastal vastu võetud määrade alusel saadud riikliku kaalutud keskmise määra vahel. Need otsused ei puuduta France Télécomi suhtes kehtiva ettevõtlusmaksu määramise põhimõtet, vaid aitavad kaasa riikliku keskmise kindlaksmääramisele, kehtestades individuaalsed määrad, mille alusel kõnealust keskmist arvutatakse.

144. Peale selle kinnitab Üldkohtu lähene-misviisi määruse nr 659/1999 artikli 15 sõnastus, millest nähtub, et aegumistähtaeg kehtib just nimelt komisjoni õiguse suhtes abi

tagasi nõuda. Kui aga abi ei ole tõeliselt antud tegeliku ja tulemusliku andmise tähenduses, ei saa komisjon tagasinõudmist määrata. Lisaks ei saa komisjon tagasinõudmist määrata juhul, kui ta ei ole isegi kindel, et kõnealune meede kujutab endast riigiabi.

käsitleva vajaliku analüüsi kaks osa, ei saa seega tuvastada mitte mingisugust põhjenduste vastuolu.

147. Eeltoodust tulenevalt tuleb apellatsioonkaebuse neljas väide tagasi lükata.

145. Lõpetuseks, mis puudutab Prantsuse valitsuse argumenti, et vaidlustatud kohtuotsuse põhjendused ühelt poolt punktis 276 ja teiselt poolt punktides 323–324 on väidetavalt vastuolulised, siis piisab märkimisest, et Üldkohus analüüsis erandkorda esiteks teatamiskohustuse seisukohast ja teiseks sellest küljest, mis puudutab alusnormi mõju asjaomasest meetmest kasusaajate soodustuse tuvastamisele.

VIII. Õiguse üldpõhimõtete rikkumine³³

A. Kolmas väide, et rikutud on õiguspärase ootuse põhimõtet

146. Seega moodustab Üldkohtu arutluskäik nimetatud punktis 276 osa vastusest esimeses kohtuastmes esitatud kolmanda väite raames arutatud õiguspärase ootuse põhimõtet käsitlevatele argumentidele. Üldkohus tuletas õigesti meelde teatamiskohustust, mis EÜ artikli 87 kohaselt on liikmesriigil, kes soovib kehtestada niisugust erandlikku maksustamiskorda, nagu on käsitusel käesolevas asjas. Üldkohus esitab seevastu oma seisukoha kõnealuse normi mõju kohta eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 323 ja 324, milles on käsitletud asjaolu, et ettevõtlusmaksu tasutakse igal aastal. Kuna need kaks aspekti moodustavad mõistet „riigiabi”

1. Poolte väited

148. Kuigi France Télécom jagab oma kolmanda väite, mis käsitleb õiguspärase ootuse põhimõtte rikkumist, kolme ossa, teen ettepaneku analüüsida neid osi koos, arvestades nende ühist eset.

³³ – France Télécomi apellatsioonkaebuse kolmas ja viies väide.

149. Kolmanda väite esimese osa kohaselt rikkus Üldkohus õigusnormi seoses asjaoludega, mis võimaldavad tugineda õiguspärase ootuse põhimõttele.

150. Esiteks väidab France Télécom, et Üldkohus piiras õiguspärase ootuse põhimõttele tuginemise võimalust üksnes juhtumitega, kus abist on teatatud. Kohus olevat siiski andnud mõista, et see võib olla teisiti, kui seda õigustavad erandlikud asjaolud. Need asjaolud olevat aga käesolevas asjas olemas.

151. Teiseks väidab France Télécom, et vaidlustatud otsuse põhjendused on vastuolulised ning see otsus põhineb ekslikul eeldusel, et iga maksuerand kujutab endast soodustust. Erandlikud asjaolud, mille alusel ettevõtja tugines õiguspärase ootuse põhimõttele, puudutasid käesolevas asjas tema sõnul asjaolu, et soodustuse olemasolu ei saanud tuvastada eelnevalt, vaid üksnes järgnevalt, olenevalt maksustamise erikorrast väljapoole jäävate asjaolude arengust.

152. Kolmandaks väidab France Télécom, et Üldkohus ei määranud kindlaks ei õigusakti, millest oleks tulnud teatada, ega hetke, mil see teatamine oleks pidanud toimuma. Kui soodustus vastab vähemmakstud maksusummale, mida tuvastatakse igal aastal majandusaasta lõpul, olevat võimatu teha kindlaks

vaidlusalusest korrast eelnevalt teatamise kohustust.

153. Kolmanda väite teises osas väidab France Télécom, et Üldkohus tõlgendas ekslikult La Poste'i käsitlevast otsusest tulenevaid õiguslikke tagajärgi.³⁴ Üldkohus olevat välistanud õiguspärase ootuse põhimõtte kohaldamise, leides, et komisjon ei olnud võtnud seisukohta alates 1994. aastast kohaldatava erandkorra kohta. France Télécom aga väidab, et La Poste'i käsitlev komisjoni otsus kujutas endast positiivset toimingut, millel võisid olla õiguslikud tagajärjed ja mis võis tekitada õiguspärase ootuse selle kohta, et vaidlusalune kord on riigiabi reguleerivate eeskirjadega kooskõlas.

2. Hinnang

a) Üldised märkused

154. Tuleb meenutada, et komisjon hakkas asjaomast korda uurima kaebuse alusel, mille esitas kolmas isik, st Omavalitsusüksuste

³⁴ – 8. veebruari 1995. aasta otsus (EÜT C 262, lk 11).

ühendus, mis on loodud France Télécomi ja La Poste ettevõtlusmaksu tagasiviimiseks üldkohaldatava maksuõiguse reguleerimisalasse.

eriline keerukus ega riigiabi moodustada või-va meetme perioodilisus ei saa vabastada liikmesriiki tema teatamiskohustusest. Vastupidi, just komisjoni algatatud uurimismenetluse raames saavad liikmesriigi ja komisjoni poolt lojaalse koostöö vaimus tehtud pingutused viia asjaomase meetme eripäradele kohandatud lahendusteni.

155. Teatamiskohustus on aga riigiabi asutamislepinguga ette nähtud eelkontrolli mudeli nurgakivi. Selle süsteemi raames seatakse liikmesriikidele esiteks kohustus teatada igast meetmest, mis võib kuuluda EÜ artikli 87 kohaldamisalasse, kuna see võib kujutada endast uut abi, ja teiseks nn *standstill* kohustus, mis sisaldub EÜ artikli 88 lõikes 3. Kõnealune süsteem annab menetluslikud ja sisulised tagatised nii liikmesriikidele kui ka oletuslikele abisaajatele.³⁵

158. Liikmesriik, kes soovib anda abi, tehes erandi asutamislepingu sätetest, on kohustatud tegema komisjoniga koostööd. See peab veelgi enam paika liikmesriigi puhul, kes jättis abikavast komisjonile teatamata, rikkudes EÜ artikli 88 lõiget 3.³⁶

156. Eelnevalt teatamise eeskirja rikkumise korral peavad liikmesriigid vastutama selle tagajärgede eest nii selles osas, mis puudutab asjaomase meetme kvalifitseerimist riigiabina, kui ka selles osas, mis puudutab võimalust tugineda õiguse üldpõhimõtetele.

159. Peale selle tuleb meenutada, et kindlalt väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on õiguspärase ootuse kaitse põhimõte üks liidu aluspõhimõtteid.³⁷

157. Lisaks sellele, kuivõrd France Télécomi väitel on erandkorra jõustumise kuupäeval võimatu teha kindlaks, kas see kehtestab soodustuse, mis võib kujutada endast riigiabi; siis on oluline rõhutada, et ei kõnealuse korra

160. Kohtupraktikast tuleneb samuti, et õigus tugineda õiguspärasele otsusele eeldab, et liidu haldusasutus on andnud täpsed kinnitused, mis võivad tekitada õiguspärase ootuse

35 – Vt selle kohta 9. juuni 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-465/09 P – C-470/09 P: Diputación Foral de Vizcaya vs. komisjon (punkt 93 ja seal viidatud kohtupraktika).

36 – Eespool viidatud kohtuotsus Diputación Foral de Vizcaya jt vs. komisjon (punkt 152).

37 – Vt eelkõige 5. mai 1981. aasta otsus kohtuasjas 112/80: Dürbeck (EKL 1981, lk 1095, punkt 48).

isikul, kellele need on adresseeritud, ning et need tagatised on kooskõlas kohaldatavate õigusnormidega.³⁸

eeldada, et abi on seaduslik, ja keelduda see-
tõttu abi tagasimaksmisest. Sellisel juhul tu-
leb kõnealuseid asjaolusid hinnata liikmesrii-
gi kohtul, kelle poole võidi pöörduda.⁴¹

161. Liikmesriik, kelle ametiasutused on abi andmisel rikkunud EÜ artiklis 88 ette nähtud menetluseeskirju, ei saa tugineda abisaajate õiguspärasele ootusele, et vabaneda kohustus-
est võtta meetmeid, mis on vajalikud, et täita komisjoni otsust, millega teda kohustati abi tagasi nõudma.³⁹

164. Lõpetuseks märkin, et maksualase riigi-
abi tagasimaksmine võib kaasa tuua selle, et isik maksab riigile summasid maksude eest, mida ta ei olnud kohustatud maksma. Sellisel juhul on tegemist tagastamisega, mis puu-
dub põhioigust, mida on tunnustatud Euroopa Liidu põhioiguste harta (edaspidi „põ-
hioiguste harta”)⁴² omandioigust käsitlevas artiklis 17 ja Euroopa inimõiguste ja põhiva-
baduste kaitse konventsiooni⁴³ esimese lisa-
protokolli artiklis 1, mis käsitleb vara kaitset.

162. Euroopa Kohus on otsustanud, et see peab seda enam paika liikmesriigi puhul, kes tugineb omaenda õiguspärasele ootusele, sa-
mas kui ta ei ole täitnud teatamiskohustust.⁴⁰

b) Vaidlustatud kohtuotsus

163. Peale selle tuleneb väljakujunenud koh-
tupraktikast, et ei saa välistada võimalust, et ebaseadusliku abi saaja tugineb erandlikele asjaoludele, mille alusel ta sai õiguspäraselt

165. Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 259 ja 262 meenutas Üldkohus kõigepealt õigesti eeskirju, mis reguleerivad võimalust tugineda

38 – 25. märtsi 2010. aasta otsus kohtuasjas C-414/08 P: Svi-
luppo Italia Basilicata vs. komisjon (punkt 107) ja 24. märtsi
2011. aasta otsus kohtuasjas C-369/09 P: ISD Polska jt vs.
komisjon (EKL 2011, lk I-2011, punkt 121 ja seal viidatud
kohtupraktika).

39 – Eespool viidatud kohtuotsus Diputación Foral de Vizcaya jt
vs. komisjon (punkt 150).

40 – Eespool viidatud kohtuotsus Diputación Foral de Vizcaya
(punkt 151).

41 – 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-372/97: Itaalia vs.
komisjon (EKL 2004, lk I-3679, punkt 111 ja seal viidatud
kohtupraktika).

42 – ELT 2010, C 83, lk 389.

43 – 4. novembril 1950 Roomas alla kirjutatud (edaspidi „EIÕK”).

õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele,⁴⁴ ning leidis seejärel, et määruse nr 659/1999 artikli 14 alusel on abisaaja õiguspärase ootuse kaitsele⁴⁵ võimalik tugineda tingimusel, et sellele abisaajale on komisjoni konkreetse positiivse toiminguga esitatud piisavalt täpseid kinnitusi, mis võimaldavad tal asuda seisu-kohale, et meede ei kujuta endast riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 mõttes.

166. Üldkohus leidis õigesti, et juhul, kui komisjon ei ole talle teatatud meetme osas sõnaselgelt seisukohta avaldanud, ei tähenda institutsiooni vaikimine seda, et riigiabi ei saa tagasi nõuda põhjusel, et see läheks vastuollu põhimõttega, et abi saanud ettevõtjal tekkinud õiguspärane ootus vajab kaitset.⁴⁶ Üldko-hus mõõnis samas õigesti erandlike asjaolude arvesse võtmise võimalust.

167. Selles osas piisab nentimisest, et nende asjaolude tuvastamise osas ei saa Üldkohtu-le ette heita ühtegi viga, kuna ta analüüsis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 263–268

ammendavalt kõiki talle esitatud argumente, mis võisid kujutada endast selliseid asjaolusid.

168. Esitatud erandlike asjaolude hulgas oli see, et komisjon on uurinud seaduse nr 90-568 artiklit 21 ning teinud selle tulemuse-na La Poste'i käsitlevas otsuses järelduse, et maksubaasi vähendamine, mida kohaldati La Poste'i suhtes, ei ole riigiabi.

169. Mis puudutab asjaolu, et komisjon ei väljendanud La Poste'i käsitlevas otsuses oma seisukohta, ja õiguslikke tagajärgi, mida see vaikimine tekitab France Télécomi suhtes kohaldatava korra uurimise jaoks, siis piisab meenutamisest, et komisjoni poolt riigiabi valdkonnas läbi viidava preventiivse kontrolli süsteemist, ja eelkõige keelust rakendada uut abi enne lõpliku otsuse vastuvõtmist, tuleneb, et komisjoni otsuse olemasolu, milles on esi-tatud seisukoht niisuguse abi kokkusobivuse kohta, ei saa tekitada mingit kahtlust. See peab seda enam paika juhul, kui, nagu käes-olevas asjas, abist ei teatatud komisjonile EÜ artikli 88 lõike 3 kohaselt, sest see teatamata jätmine seab ohtu õiguskindluse, mille taga-mine on nimetatud sätte eesmärk.

44 – Vt Euroopa Kohtu 11. märtsi 1987. aasta otsus kohtuas-jas 265/85: Van den Bergh en Jurgens ja Van Dijk Food products (Lopik) vs. EMÜ (EKL 1987, lk 1155, punkt 44) ja Üldkohtu 21. juuli 1998. aasta otsus liidetud kohtuas-jades T-66/96 ja T-221/97: Mellett vs. Euroopa Kohus, (EKL AT 1998, lk I-A-449 ja II-1305, punkt 104 ja seal vii-datud kohtupraktika).

45 – 20. septembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-5/89: komisjon vs. Saksamaa (EKL 1990, lk I-3437, punkt 16).

46 – Vt selle kohta 11. novembri 2004. aasta otsus liidetud koh-tuasjades C-183/02 P ja C-187/02 P: Demesa ja Territorio Histórico de Álava vs. komisjon (EKL 2004, lk I-10609, punkt 44).

170. Seega sedastas Üldkohus õigesti, et ühtegi France Télécomi esitatud argumenti ei saa käsitada komisjoni otsuse väljenduse-na. *A fortiori*, asjaomase maksustamiskorra

heakskiitmist ei saa järeldada pelgast komisjoni vaikimisest.

171. Mis puudutab France Télécomi argumenti apellatsioonkaebuse punktis 99, mille kohaselt Üldkohus leidis, et kõnealuse korra kehtestamise kuupäeval oli võimatu kindlaks teha, kas see kord kehtestab riigiabi, siis piisab sellest, kui märkida, et seda argumenti on juba käsitletud käesoleva apellatsioonkaebuse esimese väite analüüsimise raames.

172. Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb kolmas väide põhjendamata tõttu tagasi lükata.

B. Viies väide, mis käsitleb õiguskindluse põhimõtte rikkumist

1. Poolte väited

173. Viienda väite esimese osa kohaselt on vaidlustatud kohtuotsus põhjendamata ja selles on rikutud õigusnormi, kuna tagasinõutavat summat on võimatu kindlaks määrata.

174. France Télécom väidab, et Üldkohus ei vastanud argumendile, et käesoleva kohtuasja asjaolusid arvestades rikub tagasinõudmise kohustus õiguskindluse põhimõtet.

175. Teise väite kohaselt on rikutud õigusnormi selles osas, mis puudutab hinnangut abisumma hindamismeetodi kohta. France Télécom väidab, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui leidis, et komisjon määras vahemiku õigesti kindlaks Prantsuse ametiasutustelt ametlikus uurimismenetluses saadud ligikaudsete andmete alusel, ja et seega ei saanud õiguskindluse põhimõtte rikkumist tuvastada. France Télécomi väitel ei ole vaidlustatud kohtuotsus selles osas põhjendatud.

176. France Télécom väidab, et Prantsuse ametiasutused ei esitanud kõnealuseid hinnanguid selleks, et määrata kindlaks ajavahemikus 1994–2002 vähemmakstud maksusumma tegelik suurus. Need hinnangud esitati selleks, et tõendada, et ettevõtja võimalikku alamaksustamist kompenseeris küllaldaselt seaduses nr 90-568 ette nähtud erandliku maksustamiskorra esimestel aastatel ülemäära makstud maks. Neil tingimustel leiab France Télécom, et kõnealused ligikaudsed hinnangud ei saa tagantjärele kindlaks määrata seda, kui palju ettevõtja oleks pidanud makse tasuma juhul, kui tema suhtes oleks kohaldatud üldist maksuõigust, ja et

sellest tulenevalt oleks komisjon pidanud loobuma abi tagasinõudmise määramisest.

kontekstist ning samuti vastavat valdkonda reguleerivatest õigusnormidest tervikuna.⁴⁷

177. Sellest tulenevalt väidab France Télécom, et Üldkohus leidis ekslikult ja vaidlustatud kohtuotsust selles osas põhjendamatult, et komisjon võis selleks, et määrata kindlaks, kui suures ulatuses võis ettevõtja olla soodustust saanud, põhineda ebakindlatel ja oletuslikel ligikaudsetel hinnangutel.

179. Selles osas piisab nentimisest, et pärast seda, kui Üldkohus oli vaidlustatud kohtuotsuse punktides 296–300 õigesti viidanud riigiabi tagastamise valdkonnas kohaldatavale kohtupraktikale, püüdis ta nimetatud kohtuotsuse punktides 301–305 seda kohtupraktikat kohaldada käesoleva asja suhtes, rikkumata oma otsuse põhjendamise kohustust.

2. Hinnang

180. Lisaks on oluline rõhutada, et France Télécomi olukorra kohta on juba tehtud üks Euroopa Kohtu otsus,⁴⁸ millega Prantsuse Vabariik mõisteti süüdi mitte ainult selles, et ta ei nõudnud ebaseaduslikku abi tagasi, vaid ka selles, et ta rikkus EÜ artiklist 10 tulenevat lojaalse koostöö kohustust.

178. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab EÜ artikliga 253 nõutav põhjendamiskohustus vastama asjaomase akti olemusele ja sellest peab selgelt ja üheti mõistetavalt ilmnenema akti andnud institutsiooni arutluskäik, nii et huvitatud isikutel oleks võimalik teada saada võetud meetme põhjuseid ja et pädeval kohtul teostada kontrolli. Ei ole nõutav, et põhjendustes oleks ära toodud kõik asjasepuutuvad faktilised ja õiguslikud asjaolud, kuna seda, kas akti põhjendused vastavad EÜ artikli 253 nõuetele, tuleb hinnata mitte ainult lähtudes akti sõnastusest, vaid ka selle

181. Selles kohtuotsuses leidis Euroopa Kohus, et ühenduse õiguse ükski säte ei nõua komisjonilt, et ta ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud abi tagastamise kohustust kehtestades määraks kindlaks tagastatava abi täpse summa. Piisab sellest, kui komisjoni otsus sisaldab andmeid, mis võimaldavad

⁴⁷ – Vt eelkõige 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon vs. Sytraval ja Brink's France (EKL 1998, lk I-1719, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika) ja 10. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-413/06 P: Bertelsmann ja Sony Corporation of America vs. Impala (EKL 2008, lk I-4951, punkt 166 ja seal viidatud kohtupraktika).

⁴⁸ – Eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa.

otsuse adressaadil ilma liigsete raskusteta selle summa ise kindlaks määrata.⁴⁹

182. Järelikult kinnitas Üldkohus põhjendatult vaidlusaluse otsuse õiguspärasust osas, milles see piirdub tagastamisele kuuluva abisumma vahemiku märkimisega, järgides õiguskindluse põhimõtet.

183. Seega tuleb viies väide põhjendamatuses tõttu tagasi lükata.

IX. Täiendavad märkused abisaajate staatuse kohta seoses ebaseadusliku abi tagasinõudmisega liidu õiguses

184. Enne ettepaneku tegemist soovin rõhutada, et järgnevalt esitatud kaalutlused ei sea kahtluse alla vaidlustatud otsuse analüüsi õigsust, kuna ma teen ettepaneku kinnitada Üldkohtu kasutatud tõlgenduse õiguspärasust.

185. Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et ebaseadusliku abi kõrvaldamine selle tagasinõudmise teel on abi ebaseaduslikkuse

tuvastamise loogiline tagajärg.⁵⁰ Seega liikmesriik, kes on ebaseadusliku abi tagasinõudmiseks kohustava otsuse adressaat, peab EÜ artikli 249 alusel võtma kõik vajalikud meetmed, et kindlustada nimetatud otsuse täitmine.⁵¹ Peale selle tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et liikmesriigi kohustusega kõrvaldada komisjoni poolt ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud abi andmine püütakse taastada varasem olukord liidu turul.⁵²

186. Kuna käesolevas asjas on Euroopa Kohutu otsusega kinnitatud komisjoni otsust, millega riigiabi tunnistatakse ebaseaduslikuks ja määratakse selle tagastamine, tuleb uurida õiguskaitsevahendeid, mida kõnealuse abi võimalikud saajad võiksid selles staadiumis kasutada.

187. Mulle tundub, et France Télécomi puhul on põhiline raskus selles, et tema tagasimaksmise kohustus on potentsiaalne, arvestades, et vaidlusalune otsus rajaneb üsna

49 – Vt eelkõige 12. oktoobri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-480/98: Hispaania vs. komisjon (EKL 2000, lk I-8717, punkt 25) ja 12. mai 2005. aasta otsus kohtuasjas C-415/03: komisjon vs. Kreeka (EKL 2005, lk I-3875, punkt 39).

50 – Vt eelkõige 10. juuni 1993. aasta otsus kohtuasjas C-183/91: komisjon vs. Kreeka (EKL 1993, lk I-3131, punkt 16), 27. juuni 2000. aasta otsus kohtuasjas C-404/97: komisjon vs. Portugal (EKL 2000, lk I-4897, punkt 38) ja 22. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-507/08: komisjon vs. Slovakkia (EKL 2010, lk I-13489, punkt 42).

51 – Vt 12. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-209/00: komisjon vs. Saksamaa (EKL 2002, lk I-11695, punkt 31), 26. juuni 2003. aasta otsus kohtuasjas C-404/00: komisjon vs. Hispaania (EKL 2003, lk I-6695, punkt 21) ja eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa (punkt 42). Liikmesriik peab võlgnetavad summad tegelikult tagasi saama (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Kreeka, punkt 44).

52 – 4. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas C-350/93: komisjon vs. Itaalia (EKL 1995, lk I-699, punkt 21) ja 17. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-75/97: Belgia vs. komisjon (EKL 1999, lk I-3671, punkt 64).

muutlikel hinnangutel, ja mitte simuleeritud maksustamisel, mis põhineks ettevõtlusmaksu tagasiulatuval kohaldamisel, võttes aluseks France Télécomi suhtes tegelikult kohaldatava maksubaasi.⁵³

liikmesriigile.⁵⁵ Selline toiming juhul, kui abisaaja ei soostu seda tegema vabatahtlikult, võib tuua kaasa üksnes vaidlustamise kohtus, kus tehakse otsus pärast asjaomase abisaaja suhtes toimunud õiglast kohtumenetlust.

188. Liikmesriik, kes peab tagasi nõudma ebaseadusliku abi, võib vabalt valida meetmed selle kohustuse täitmiseks, tingimusel, et valitud meetmed ei kahjusta liidu õiguse ulatust ja tõhusust.⁵⁴

191. Seega, kui mängu tulevad põhiõiguste hartaga tagatud õigused, nagu omandiõiguse kaitse,⁵⁶ ei saa liikmesriigil lasuv tingimusteta tagasinõudmiskohustus tuua isikutele automaatselt kaasa vastava tagasimaksmise kohustuse.

189. On selge, et mõiste „liidu õigus” hõlmab isikutele põhiõiguste hartaga antud põhiõiguseid. Järelikult ei saa liikmesriikidel lasuva absoluutse tagasinõudmiskohustuse olemasolu kahjustada nende isikute põhiõiguseid, kes võisid saada kasu meetmetest, mis siseriiklikud ametiasutused võtsid asutamislepingut rikkudes.

192. Vastupidi, minu arvates on vaieldamatu, et abisaaja peab saama tagasimaksmise kohustust vaidlustada õiglase kohtumenetluse raames, ning abisaajal peab olema võimalus saada kõik põhiõiguste hartast ja EIÖK-st tulenevad menetluslikud ja materiaalsed tagatised.⁵⁷

190. Selles osas märgin, et riigiabi tagastamine nõuab, et abisaaja maksaks tagasi soodustuse, mis ta sai tänu antud abile. Seega on tegemist abisaaja vara ülekandmisega

53 – Tuleb lisada, et tagasinõudmise kohustuse ulatuse arutamise küsimus on faktiline asjaolu, mis ei kuulu Euroopa Kohtu pädevusse apellatsioonimenetluses.

54 – 20. mai 2010. aasta otsus kohtuasjas C-210/09: Scott ja Kimberly Clark (EKL 2010, lk 1-4613, punkt 21) ja eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Slovakkia (punkt 51).

55 – See aspekt on eriti hästi näha maksuabi tagastamise korral, kui abisaaja on kohustatud vara üle kandma ulatuses, mis vastab soodustusele, mis ta sai madalama maksustamise ajal.

56 – Vt põhiõiguste harta artikkel 17 ja EIÖK esimese lisaprotokoli artikkel 1.

57 – Põhiõiguste harta artikkel 47 „Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele” lähtub EIÖK artikli 6 lõikest 1, mis näeb ette, et „[i]gaühel on oma tsiviilõiguste ja -kohustuste või temale esitatud kriminaalsüüdistuse üle otsustamisel õigus õiglasele ja avalikule kohtumenetlusele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus, seaduse alusel moodustatud kohtus”.

193. Tõsi küll, et abisaaja ei saa enam põhjendatult vaidlustada riigiabi olemasolu ennast või selle ebaseaduslikkust. Sellegipoolest, isegi kui vaidlusaluse otsuse kehtivust on kinnitatud ka Üldkohtu otsusega, on abisaajal minu arvates õigus vaidlustada temale määratud tagasimaksmise kohustust ja selle kohustuse ulatust.⁵⁸

194. Neid kaalutlusi tuleb eristada kohtupraktikast, millega abisaajatele anti võimalus tugineda siseriiklikus kohtus erandlikule asjaolule, mis võib tekitada õiguspärase ootuse, et antud abi on seaduslik; kuna selline ootus ei luba määruse nr 659/1999 artikli 14 lõike 1 kohaselt komisjonil asjaomase abi tagastamist nõuda.⁵⁹

195. EÜ artiklis 88 ette nähtud haldusmenetluse tulemusena võtab komisjon vastu asjaomasele liikmesriigile adresseeritud otsuse. Abi saanud ettevõtja ei ole ei selle menetluse

pool ega komisjoni otsuse adressaat, kuigi ta võib esitada selle otsuse peale tühistamishagi.⁶⁰ Euroopa Kohus on samuti kinnitanud, et huvitatud isikutel,⁶¹ välja arvatud riigiabi andmise eest vastutav liikmesriik, ei ole riigiabi kontrollimise menetluste raames õigust tutvuda komisjoni haldustoimikus sisalduvate dokumentidega.⁶²

196. Seega ei saa vaidlustatud kohtuotsus takistada abi saajal siseriiklikes kohtutes vaidlustada tagasimaksmisele kuuluvaid summasid või isegi seda, et tal on tagasimaksmiskohustus. Sellisel juhul tuleb siseriiklikul kohtul, kelle poole võidakse pöörduda, hinnata kõnealuseid asjaolusid, pärast seda, kui ta on vajadusel esitanud Euroopa Kohtule tõlgenduse saamiseks eelotsuse küsimused.

58 – Tuletan meelde, et määruse nr 659/1999 artikli 14 lõike 3 kohaselt toimub komisjoni otsuses nõutav ebaseadusliku abi tagastamine viivitamata ja vastavalt kõnealuse liikmesriigi siseriiklikus õiguses kehtivale korrale, tingimusel et see võimaldab kõnealuse otsuse kohest ja tõhusat täitmist.

59 – Eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Itaalia, punkt 111 ja seal viidatud kohtupraktika. Vt samuti 7. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas C-310/99: Itaalia vs. komisjon (EKL 2002, lk I-2289, punkt 103).

60 – Nagu kohtupraktikast ilmneb, ei saa teised huvitatud isikud peale abi andmise eest vastutava liikmesriigi ise nõuda samasugust võistlevat vaidlust komisjoniga, nagu on algatatud asjaomase riigiga. Vt Euroopa Kohtu eespool viidatud otsus komisjon vs. Sytraval ja Brink's France (punkt 59), 24. septembri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-74/00 P ja C-75/00 P: Falck ja Acciaierie di Bolzano vs. komisjon (EKL 2002, lk I-7869, punkt 82) ja Üldkohtu 1. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas T-62/08: ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni vs. komisjon (EKL 2010, lk I-3229, punkt 162). Lisan, et võime vaidlustada komisjoni otsuseid Üldkohtus, mida võidakse abisaaja puhul tunnustada, ei eelda seda, et kõnealune abisaaja on selle otsuse adressaat.

61 – Vastavalt määruse nr 659/1999 artiklile 1 kuulub abi saaja „huvitatud poolte“ kategooriasse, kes selle määruse artikli 6 lõike 1 kohaselt võivad pärast ametliku uurimismenetluse alustamise otsust esitada märkusi ettenähtud aja jooksul, mis tavaliselt ei ületa ühte kuud.

62 – Vt 29. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas C-139/07 P: komisjon vs. Technische Glaswerke Ilmenau (EKL 2011, lk I-5885).

X. Ettepanek

197. Teen Euroopa Kohtule ettepaneku:

- jätta France Télécom SA apellatsioonkaebus rahuldamata;
- mõista kohtukulud välja France Télécom SA-lt, ja
- jätta Prantsuse Vabariigi kohtukulud tema enda kanda.